

Opleiding Energiecoach

Module 1:
Energieke gesprekken

6 november 2019
Hans Snel

Agenda

- › Welkom door Miel Janssen, Energie Verbonden
- › Introductie
- › **Een gesprek als energicoach**
- › *Pauze*
- › **Energie besparen via gedrag**
- › Vragen en evaluatie

Introductie

- › Wie ben ik?
- › Wie zijn jullie?
- › Iets meer over Hoom

- Trainingen
- Instrumenten
- Advies
- Kennisdeling

ENERGIECOACH TRAINING

BASIS CURSUS

1. ENERGIEKE
GESPREKKEN

2. BOUWKUNDIG

3. INSTALLATIES

4. PRAKTIJK

VERDIEPING

ISOLEREN

VENTILATIE

AARDGASVRIJ

BEKIJK MEER!

WWW.HOOM.NL/TRAINING/

Hoom

Hoom

Hoomdossier

- › Service van lokale energie initiatieven aan bewoners
- › Online applicatie met open data ondersteuning
- › Bewoners kunnen informatie over hun huis opslaan
- › Quicksan adviestool voor maatregelen over energiebesparing en woningonderhoud
- › Planningstool voor stappenplan woningverbetering
- › Ondersteuningstool voor keukentafelgesprekken met energiecoach

Welkom op het ledenplatform van Hoom!

Hét kennisdelingsplatform van en voor energiecoöperaties. Op dit platform kun je informatie delen met andere coöperaties en (wijk) initiatieven die zich bezighouden met energiebesparing. Blijf op de hoogte van alle ontwikkelingen

deA

Energiecoaches

Econobis

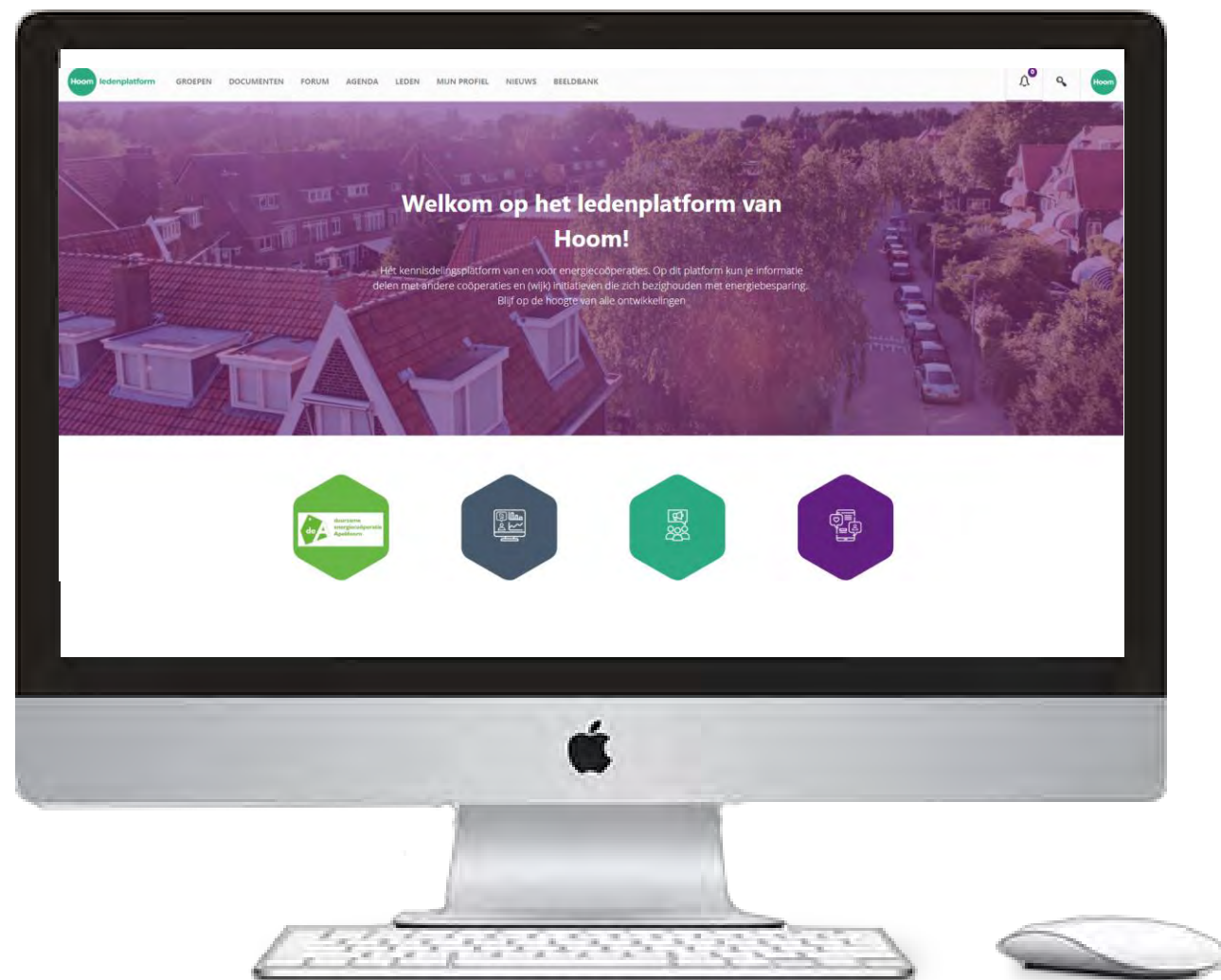

Marketing

Ledenplatform Hoom

Functionaliteiten:

- Samenwerkingsgroepen
 - Open, gesloten of verborgen
- Kennisdeling
 - Documenten
 - Forums
- Agenda
 - Evenementen
 - Aanmelden
- Nieuws
 - Nieuws en blogs delen
- Smoelenboek
 - Ledenoverzicht
- Beeldbank
 - Afbeeldingbibliotheek

Groepen

ledenplatform

GROEPEN

DOCUMENTEN

FORUM

AGENDA

LEDEN

MIJN PROFIEL

NIEUWS

BEELDBANK

13 Groepen

SORTEER OPLAATST ACTIEF

ALGEMEEN

LEDEN

PROJECTEN

Energie Verbonden in 't Gooi

Besloten groep van Platform Energie Verbonden in 't Gooi Hier wordt informatie gedeeld relevant voor vrijwilligers...

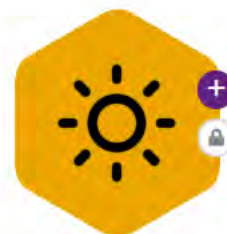
LEDEN 65

Duurzaamheidsloket West-Brabant

Besloten groep van duurzaamheidsloket West-Brabant. Hier wordt informatie gedeeld relevant voor vrijwilligers en...

LEDEN 55

HilverZon

Besloten groep van energietoepassing HilverZon. Hier wordt informatie gedeeld relevant voor vrijwilligers en...

LEDEN 3

deA

Besloten groep van energietoepassing deA. Hier wordt informatie gedeeld relevant voor vrijwilligers en medewerkers...

LEDEN 4

Energiecoöperatie

Hoom

Energiescooperatie

Coördinatoren

En nu?

- Via www.hoom.nl (knop ledenplatform) kun je een account aanmaken
- Lid worden van een groep? Ga naar de betreffende groep en vraag via de button het lidmaatschap aan
- Wil je zelf een groep starten? > mail naar laura.schouw@hoom.nl

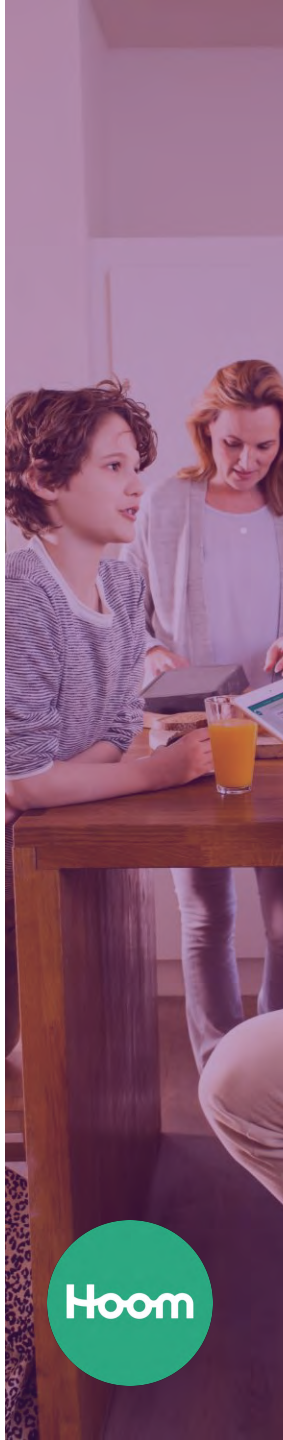
The background image shows a workshop or classroom setting. In the foreground, three small, white, solar-powered wind turbines are placed on a wooden table. Each turbine has three blades and a small solar panel at its base. In the background, several people are seated at tables, working on laptops. The image has a purple and blue color overlay.

Hoom

Een gesprek als
energiecoach

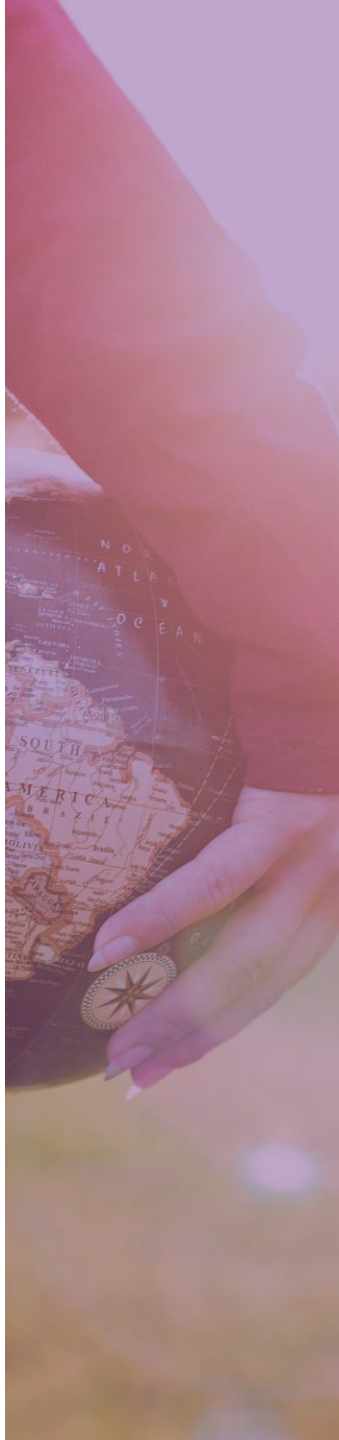
Een goed gesprek begint met inleven...

- ☛ Mensen zijn gericht op het maken van een 'thuis': een fijne woonbeleving
- ☛ Behoeftes veranderen met de levensfase
- ☛ Meeste mensen: comfort gaat vóór besparen
- ☛ Maatregelen concurreren met andere verbeteringen

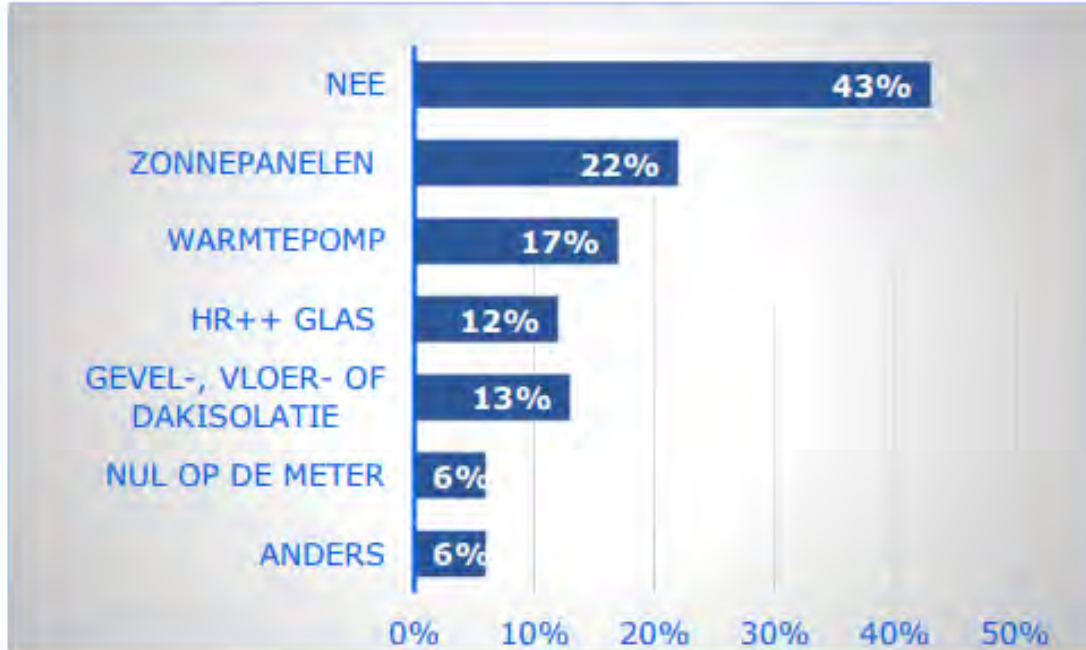
Nibud 2019:

"43% van de Nederlandse huiseigenaren is niet van plan om binnen nu en vijf jaar de woning te verduurzamen."

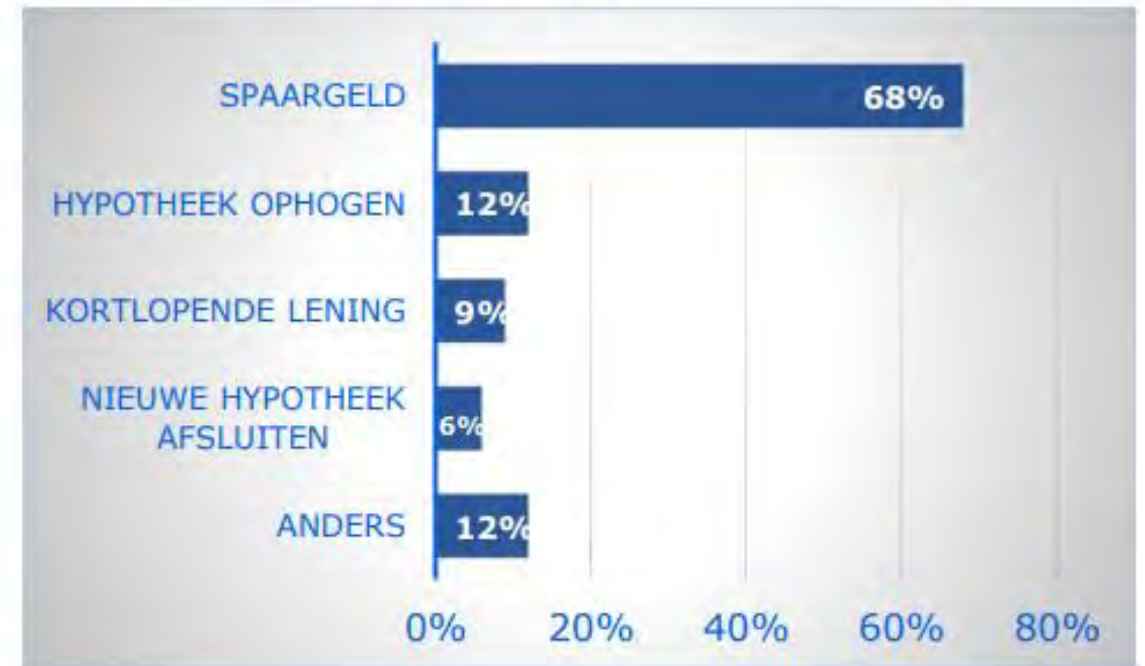

43% wil niet verduurzamen in de komende 5 jaar

Maatregelen binnen 5 jaar

Financiering maatregelen

Bron: Nibud (mei, 2019)

Belangrijkste redenen

Ik vind dat de overheid hierbij financieel moet ondersteunen (in de vorm van subsidie)

Ik vind de terugverdientijd te lang

Ik wacht nog af, omdat ik verwacht dat het in de toekomst goedkoper wordt

Ik wacht af wat straks vanuit de overheid geregeld wordt

Ik denk dat de investering niet terugkomt in de waarde van mijn huis

Ik kan dat niet betalen

Ik woon al in een energiezuinige woning

Ik weet niet welke maatregelen voor mijn woning het meest effectief zijn

Ik wil hier geen geld aan uitgeven

Dat kost mij te veel tijd (uitzoeken, regelen, etc)

Wat ik doe maakt toch niet uit voor het klimaat

Ik ga binnenkort verhuizen

Dat vind ik niet nodig

Daar is mijn woning niet geschikt voor

Mijn buurtgenoten doen dit ook niet

Dat geeft in huis zoveel troep

Mijn partner wil dat niet

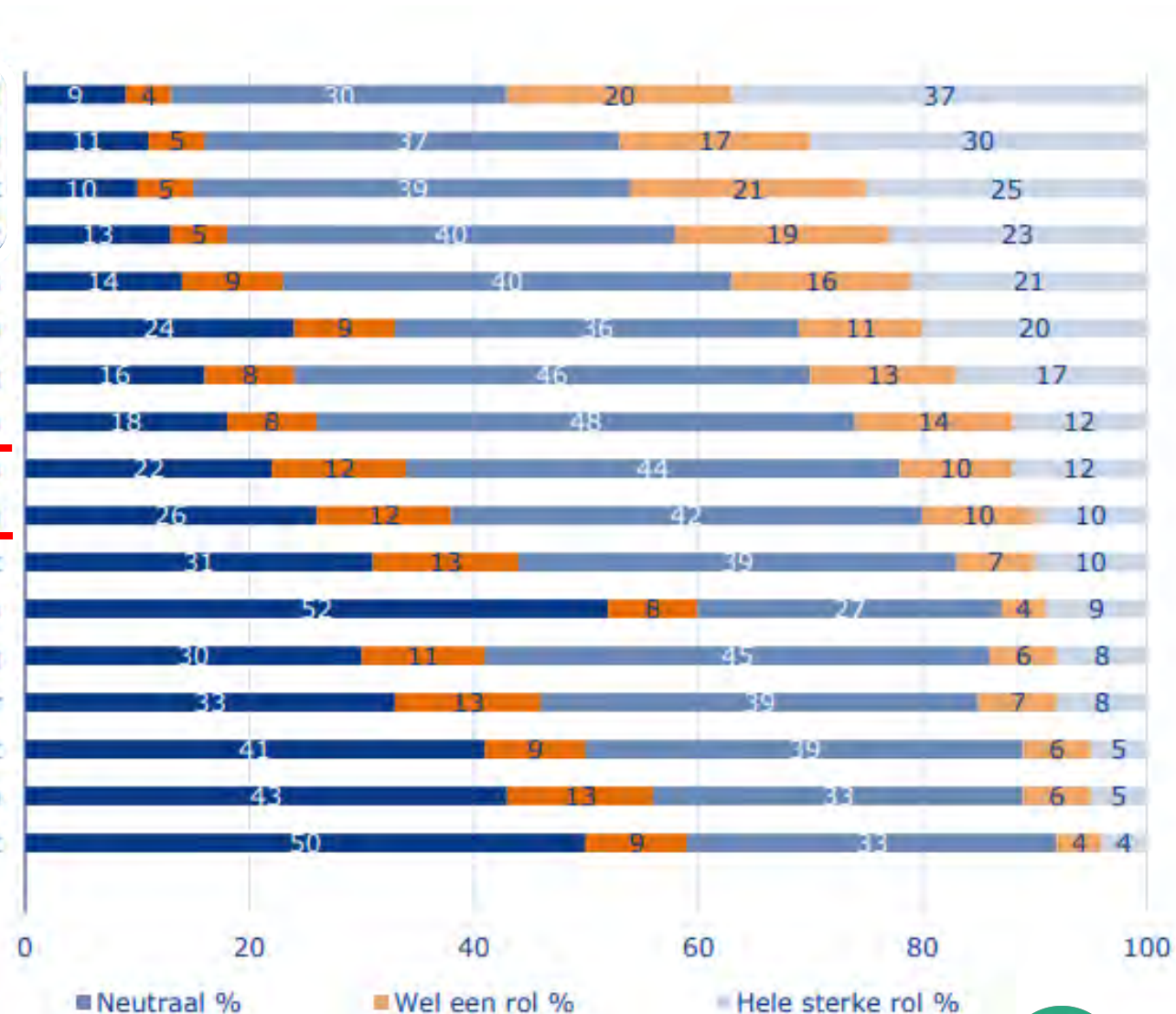
■ Helemaal geen rol %

■ Geen rol %

■ Neutraal %

■ Wel een rol %

■ Hele sterke rol %

Bron: Nibud (mei, 2019)

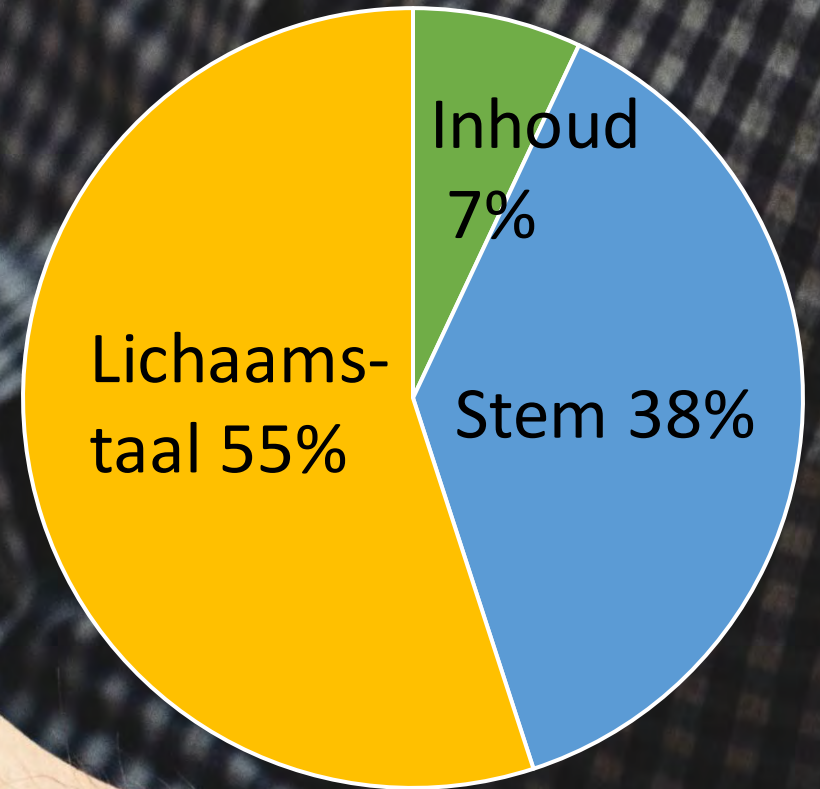

› Wat is jouw rol als energiecoach?

› En wat is jouw drijfveer?

Adviseren | Begeleiden | Helpen | Coachen |
Ondersteunen | Informatie geven | Stimuleren |
Overtuigen | Aanzetten tot actie | Helderheid
scheppen in de vraag

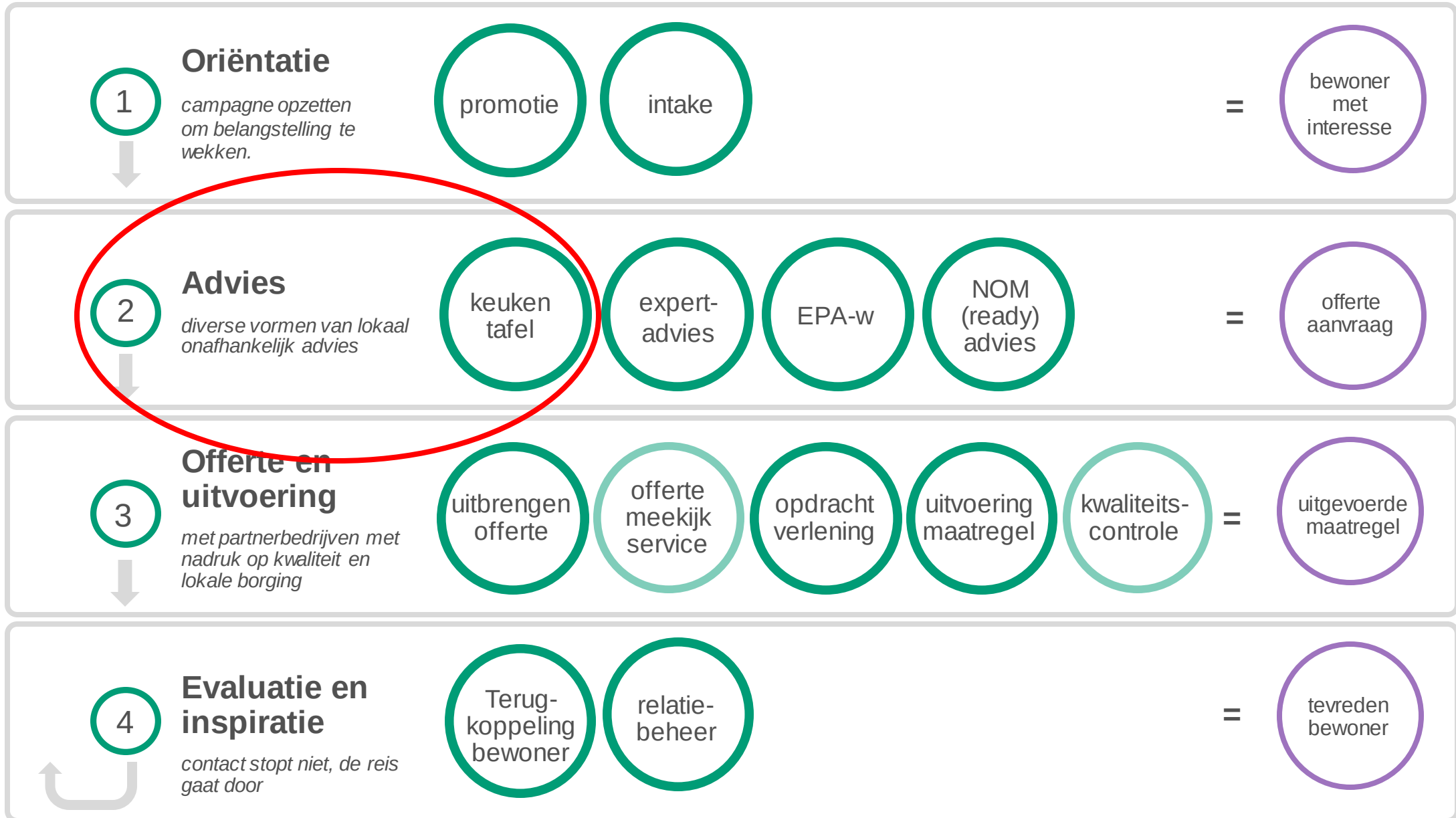

Wat maakt jou
tot een goede coach?

- › Empathie en interesse
- › Luisteren en doorvragen
- › Non-verbale communicatie
- › Structuur en houvast

Bewonersreis energiebesparing: stappenplan

Opbouw van het gesprek

1. De voorbereiding
2. Kennismaking en introductie
3. Situatie en wensen (inclusief woningtour)
4. Het 'reisadvies'
5. Bespreken van het reisadvies
6. Afspraken en vervolgstappen

Opbouw van het gesprek

Hoom

1. De voorbereiding
2. Kennismaking en introductie
3. Situatie en wensen (inclusief woningtour)
4. Het 'reisadvies'
5. Bespreken van het reisadvies
6. Afspraken en vervolgstappen

Hoom

1. De voorbereiding

- › De vraag van de bewoner
- › Situatie van de woning
- › Alleen of samen?
- › Consultatie vooraf?
- › Verslaglegging

De vraag van de bewoner

- › Zijn er specifieke redenen waarom de bewoner het gesprek heeft aangevraagd?

“Ik wil zonnepanelen”

“Ik heb last van schimmel en tocht”

“Ik wil van het aardgas af”

Situatie van de woning

- › Bouwjaar
- › Type woning
- › Ligging
- › Al zonnepanelen aanwezig?
- › Energielabel

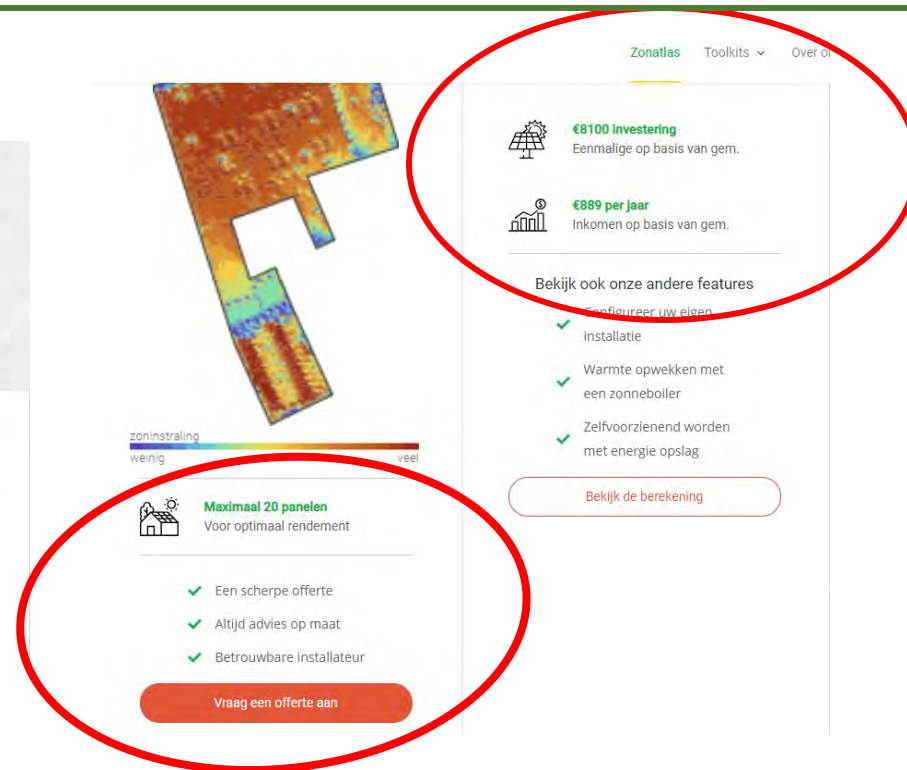
bagviewer.kadaster.nl

www.google.nl/maps

www.zonatlas.nl

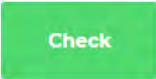

www.zoekuwenergielabel.nl

[Home](#) > [Woningen](#) > Zoek je energielabel

Zoek je energielabel

Check hier het energielabel van je huidige of toekomstige huis.

Type woning	Postcode	Huisnummer	Toevoeging	
Koopwoning 				
Koopwoning				
Huurwoning				

Wil je je energielabel verbeteren? Kijk voor de mogelijkheden voor jouw huis op

Energielabel woningen

[Verkopers en energielabel](#)

[Kopers en energielabel](#)

[Vereniging van Eigenaren
en energielabel](#)

[Verhuurders, energielabel
en Energie-Index](#)

[Huurders, energielabel en](#)

1. De voorbereiding

- › De vraag van de bewoner
- › Situatie van de woning
- › Alleen of samen?
- › Consultatie vooraf?
- › Verslaglegging

Gespreksverslag Energiecoach deA

Algemene gegevens

NAW gegevens van de bewoner	
Naam energiecoach	
Telefoonnummer	
Email adres	
Datum van het gesprek	

Gegevens van de woning

Soort woning (vrijstaand, hoekwoning, tussenwoning, appartement)	
Type dak (plat, schuin, rieten, gezamenlijk)	
Bouwjaar van de woning	
Aanvullende toelichting (m.b.t. bouw, onderhoud, ligging etc)	
Aantal bewoners en woongedrag	

Gegevens m.b.t. energieverbruik, Isolatie, verwarming en comfort

Bijzonderheden m.b.t. energieverbruik. Bespreek de jaarrekening en check energieverbruik van apparaten	
Wat is de situatie m.b.t. isolatie	
Wat is de situatie m.b.t. verwarming	
Wat is de situatie m.b.t. ventilatie	
Zijn er klachten m.b.t. comfort	
Overige bijzonderheden	

Maatregelen, tips en advies

Aan welke energiebesparende maatregelen wordt gedacht?	
Welke tips heb je kunnen geven?	
Samenvatting van het advies	

Gemaakte afspraken

Afspraak 1	
Afspraak 2	
Afspraak 3	
Afspraak 4	
Afspraak 5	

Opbouw van het gesprek

Hoom

1. De voorbereiding
2. Kennismaking en introductie
3. Situatie en wensen (inclusief woningtour)
4. Het 'reisadvies'
5. Bespreken van het reisadvies
6. Afspraken en vervolgstappen

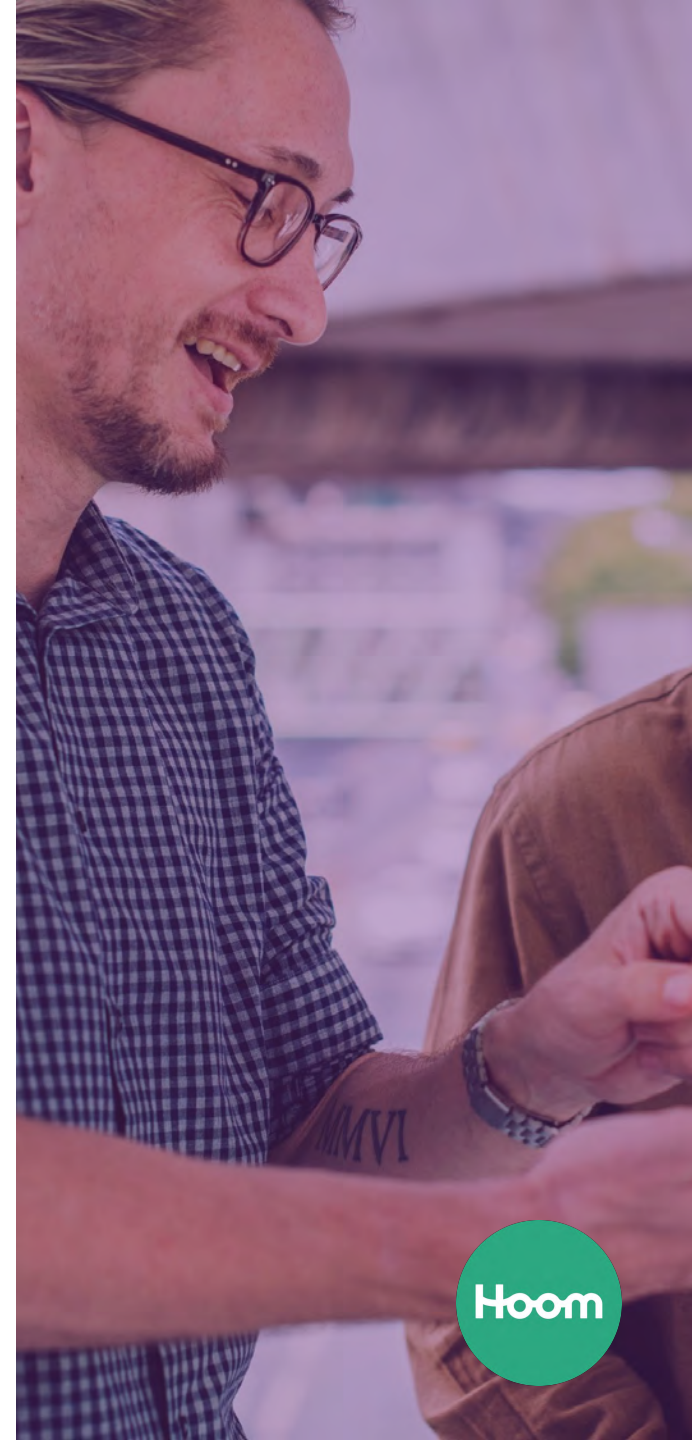
Hoom

2. Kennismaking & introductie

Doelen:

- Het ijs breken
- Eerste beeld krijgen van type bewoner
 - Oriënteren ↔ Op zoek naar bevestiging
 - Wat motiveert van de bewoner?
- Vertrouwen opbouwen:
 - Professionaliteit
 - Betrouwbaarheid
 - Oprechte interesse

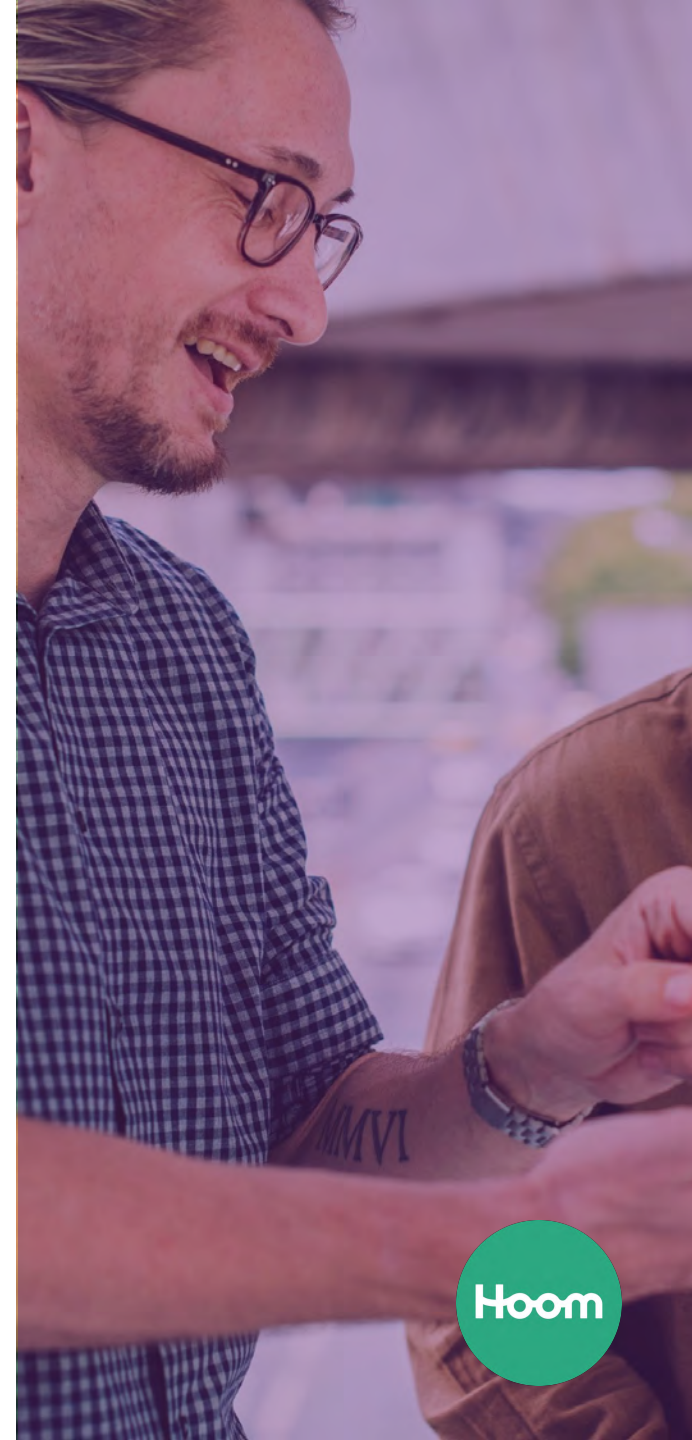
2. Kennismaking en introductie

- › 'Small talk'
neem even de tijd om elkaar te leren kennen
- › Vertel kort wie je bent:
en wat is je rol als energicoach?
- › Start met de gespreksaanvraag
- › Vraag naar verwachtingen van de bewoner
- › Zijn er specifieke onderwerpen?
- › Sluit af met een agenda (tot hoe laat!)

Oefening 1: introductie

- › Rolverdeling: bewoner, coach en observator
- › Gesprek van 10 minuten, na de 'small talk'
- › Observator maakt aantekeningen
- › Na signaal 10 minuten: observator vraagt eerst hoe beiden het gesprek ervaren hebben
- › Observator geeft daarna feedback: eerst de goede punten, dan de verbeterpunten
- › Coach noteert zijn leerpunten

Opbouw van het gesprek

1. De voorbereiding
2. Kennismaking en introductie
3. Situatie en wensen (inclusief woningtour)
4. Het 'reisadvies'
5. Bespreken van het reisadvies
6. Afspraken en vervolgstappen

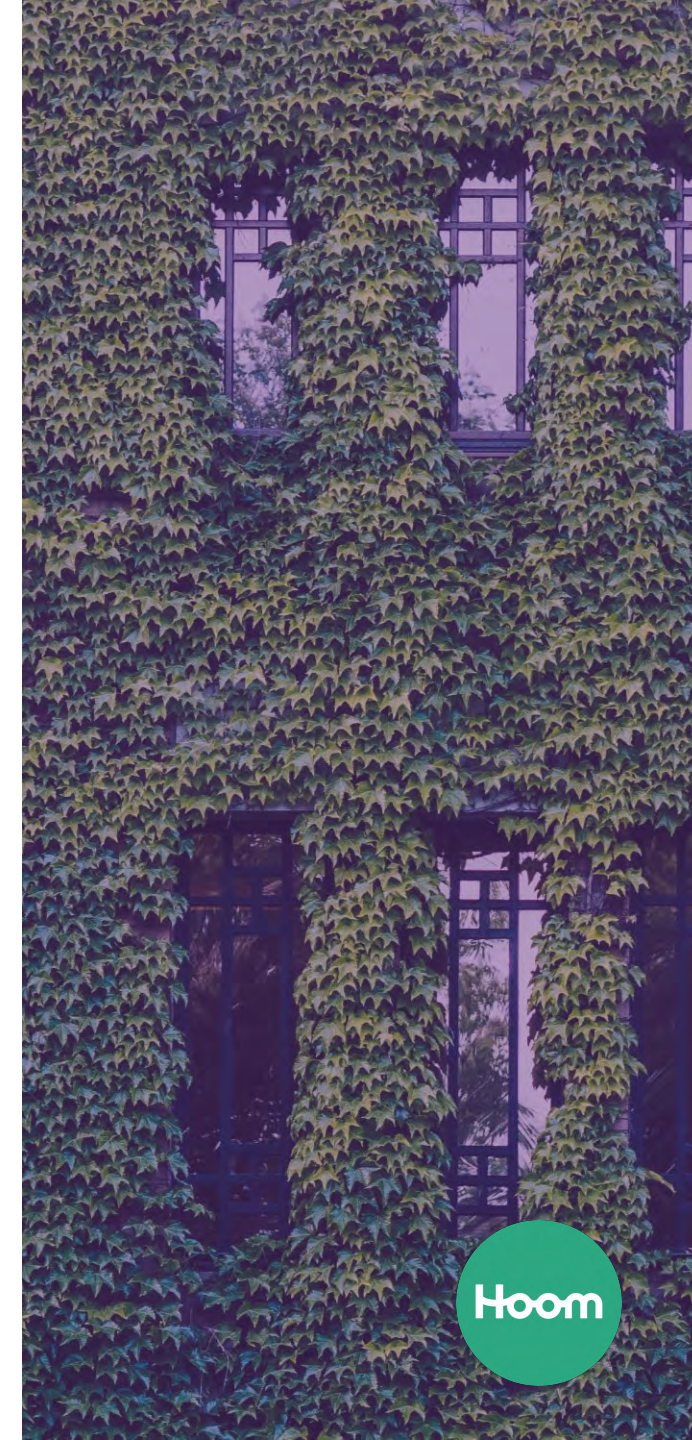
Hoom

Hoom

2. Situatie en wensen

- 1) Gebouwgegevens (check data)
- 2) Huidige situatie van de woning (is er al geïsoleerd?)
- 3) Energieverbruik elektriciteit en gas
- 4) Gezin en woonsituatie
- 5) Plannen mbt woonsituatie
- 6) Motivatie & budget
- 7) Wat vinden de huisgenoten belangrijk?
- 8) Sluit deze fase af met een samenvatting

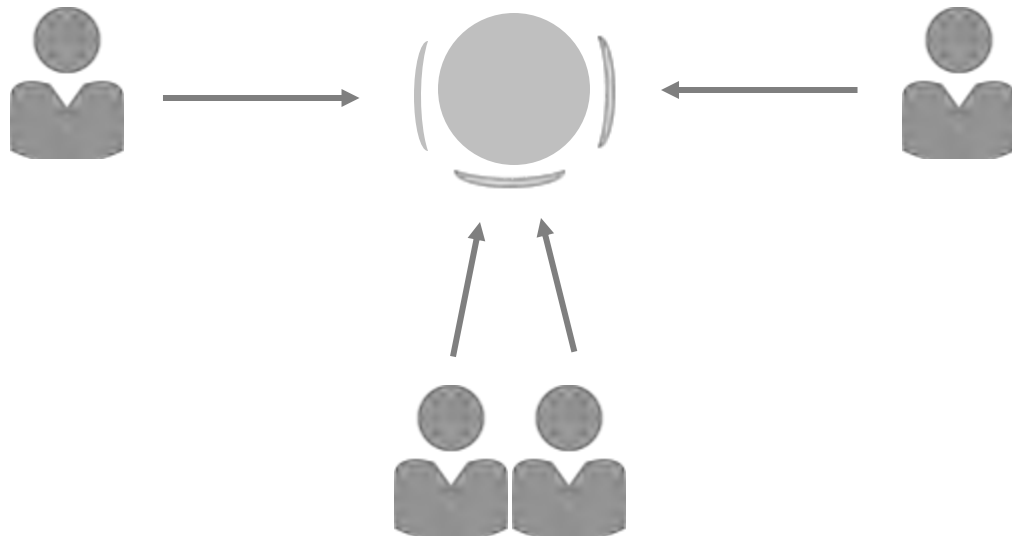
Motivatie bewoners

- › Comfortverbetering
- › Verlagen maandlasten
- › Goed rendement op investering
- › Iets voor het milieu doen
- › Onzekerheid reduceren (bijvoorbeeld over afscheid van aardgas)
- › Gezondheid

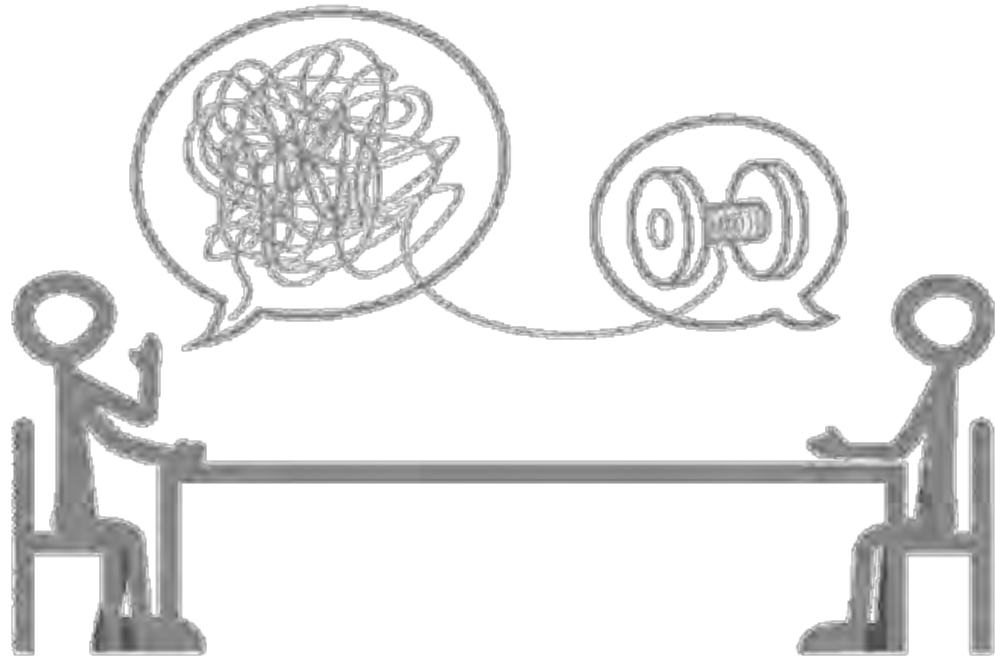

Luisteren: *naast* elkaar staan

- Naast elkaar staan i.p.v. tegenover elkaar staan.

Luisteren

*“Als je bij iemand langsgaat, hang dan naast je jas ook je meningen, vooroordelen en aannames aan de kapstok”
Peter Senge (2004)*

- Actief luisteren
- Non-verbaal luisteren
- Verbaal luisteren
- Vragen stellen

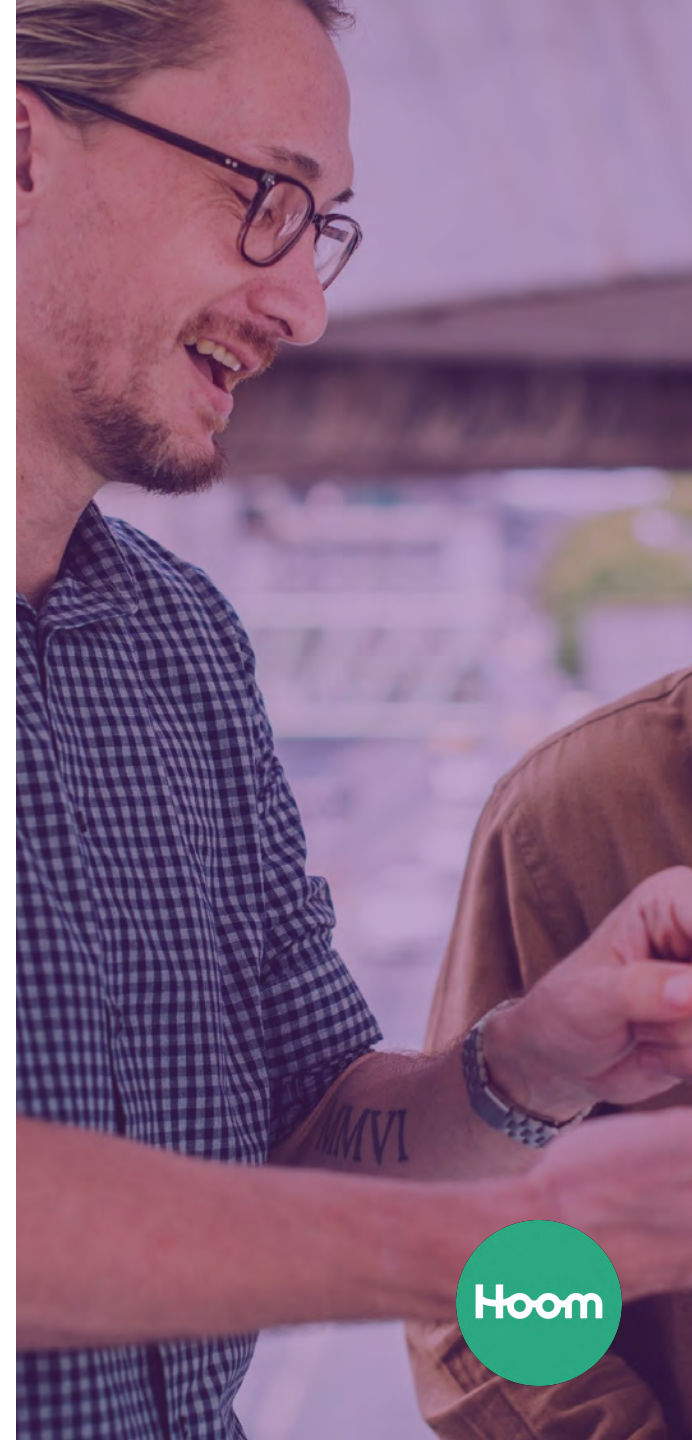
Actief luisteren!

Actief luisteren is niet alleen horen wat de ander zegt, maar ook proberen te begrijpen wat de ander zegt.

a) Non-verbaal luisteren:

een houding die acceptatie en interesse uitdrukt:

- Gezichtsuitdrukking
- Oogcontact
- Lichaamstaal
- Aanmoedigende gebaren (knikken en handgebaren)

b) Verbaal luisteren

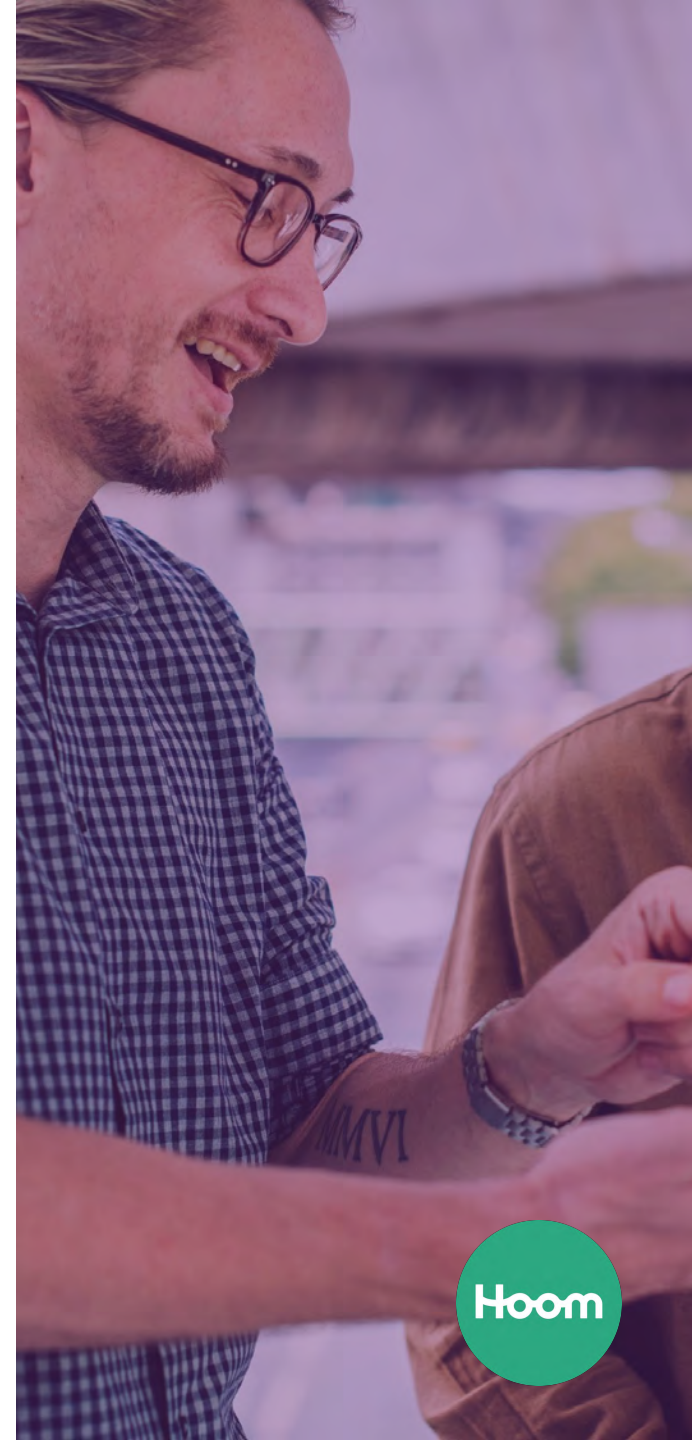
Laat met woorden merken dat je luistert:

Kleine aanmoedigingen:

- korte verbale reacties als 'hm', 'ja', 'o?'; 'en toen?'; 'ga verder'
- papegaaien: één / enkele woorden op vragende toon herhalen.

Stiltes:

- Door zelf te zwijgen, bied je de ander de gelegenheid rustig na te denken over wat hij gezegd heeft en er eventueel nog iets aan toe te voegen.

c. Vragen stellen & doorvragen

- Open vragen:
 - Wat/waar/wie/waarom/waarmee/wanneer/hoe
 - Bv: wat wilt u met dit energiecoach gesprek bereiken?
 - Waarom wilt u dit?
 - Wat bedoelt u met....?
- Vermijd suggestieve vragen
 - Je denkt dat je het antwoord al weet
 - Gewenst antwoord
 - Bv. U wilt waarschijnlijk zonnepanelen omdat....

Kies jouw geheugensteuntje...

☛ Wees een OEN

Open Eerlijk Nieuwsgierig

☛ Laat OMA thuis

Oordelen, Meningen, Adviezen

☛ Neem ANNA mee

Alles Navragen Niets Aannemen

☛ Gebruik LSD

Luisteren, Samenvatten, Doorvragen

☛ Smeer NIVEA

Niet Invullen Voor Een Ander

Woningtour

- Loop samen met de bewoner een rondje door het huis:
 - Vloerisolatie?
 - Gevel en dak isolatie?
 - Soort beglazing?
 - Soort verwarming? Leeftijd?
 - Soort ventilatie?
 - Zonnepanelen of zonneboiler aanwezig?
 - Zijn er grote energievreters?
 - Wat is de staat van onderhoud?
 - Hoe is het comfort van de woning?
 - Zijn er andere opvallende zaken?

Tip:
Maak voor jezelf een checklist

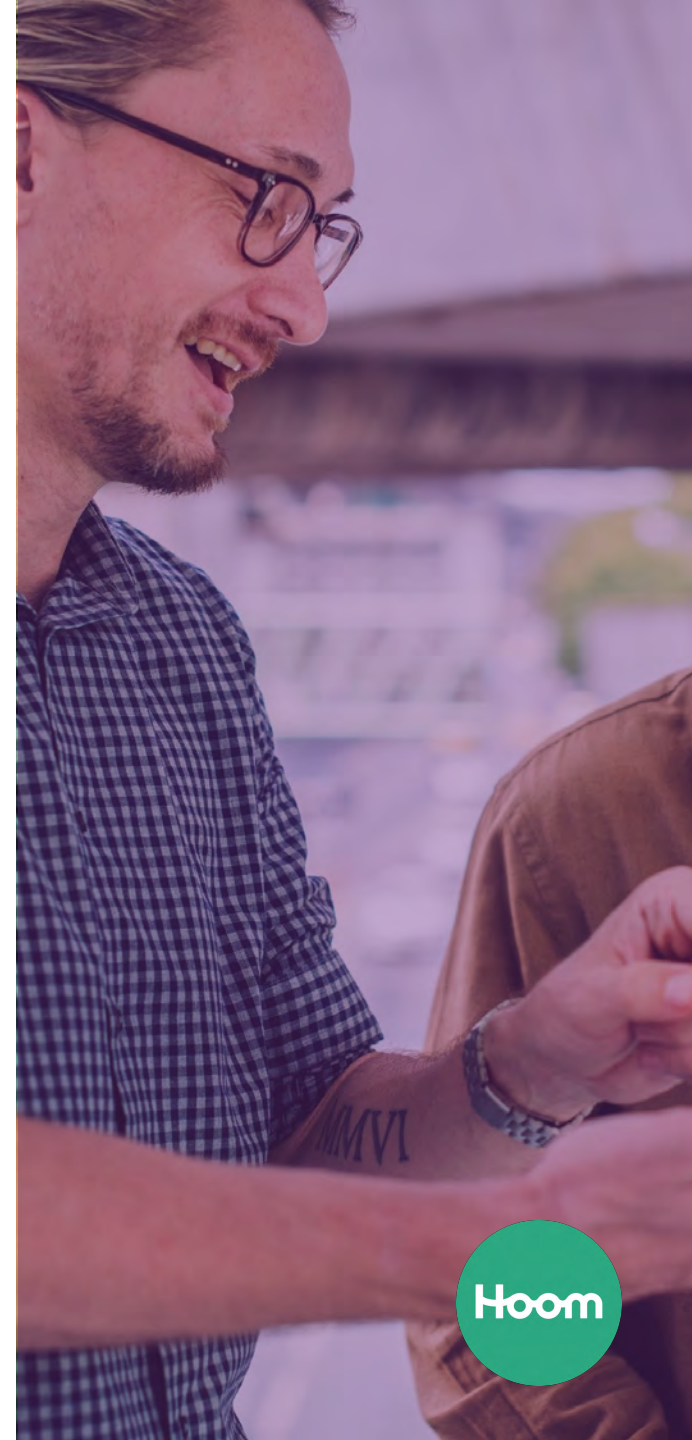
Pauze

Hoom

Oefening 2: situatie en wensen

- › Nieuwe rolverdeling: bewoner, coach en observator
- › Gesprek van 10 minuten over situatie en wensen
- › Observator maakt aantekeningen
- › Na signaal 10 minuten: observator vraagt eerst hoe beiden het gesprek ervaren hebben
- › Observator geeft daarna feedback: eerst de goede punten, dan de verbeterpunten
- › Coach noteert zijn leerpunten

Opbouw van het gesprek

1. De voorbereiding
2. Kennismaking en introductie
3. Situatie en wensen (inclusief woningtour)
4. Het 'reisadvies'
5. Bespreken van het reisadvies
6. Afspraken en vervolgstappen

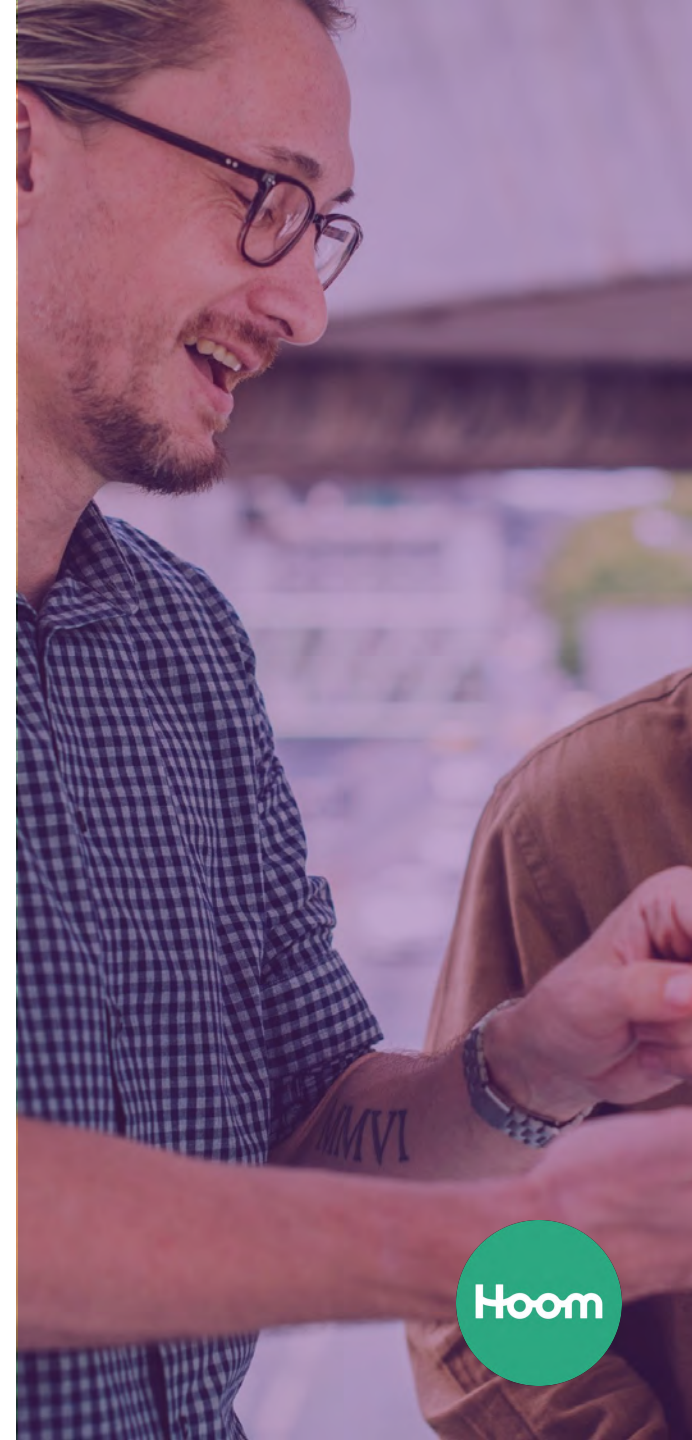
Hoom

Hoom

3. Het 'reisadvies'

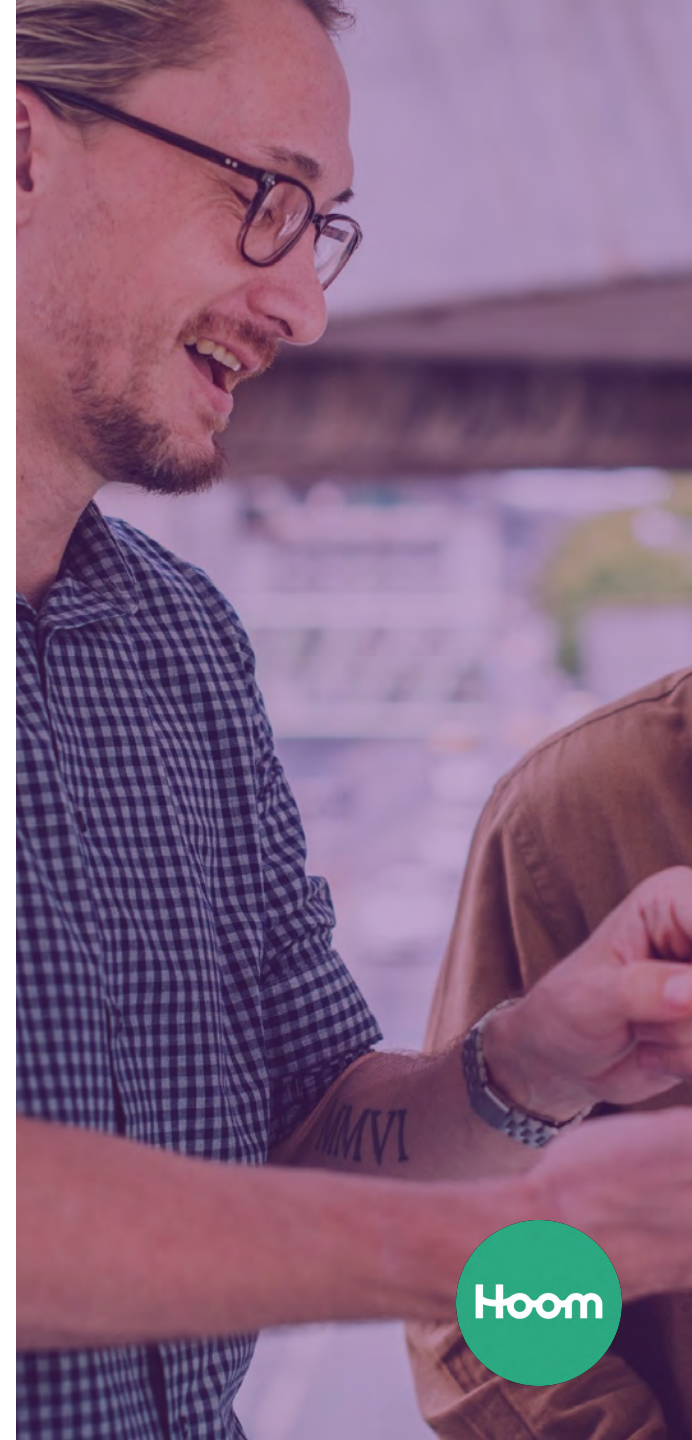
- › Herhaal de situatie en wensen
- › Noem de constatering tijdens de ronde
- › Geef de (besparings)kansen:
 - › In volgorde van prioriteit
 - › Afgestemd op wensen en budget
 - › Eventueel financieringsmogelijkheden
- › Wat zou de volgende stap kunnen zijn

Betrouwbare websites

Dilemma: als energiecoach wil je geen verantwoordelijkheid nemen voor inhoudelijke adviezen en tegelijkertijd de bewoner wél houvast geven. Als je je beperkt tot de collectieve wijsheid die is vastgelegd op onafhankelijke websites, kun je geen buil vallen:

- [Milieu Centraal](#): brede info over duurzaamheid
- [Hier Verwarmt](#): focus op afscheid van aardgas
- [Energie Besparen doe je nu](#): website Rijksoverheid
- [RVO-subsidiewijzer](#) van de overheid

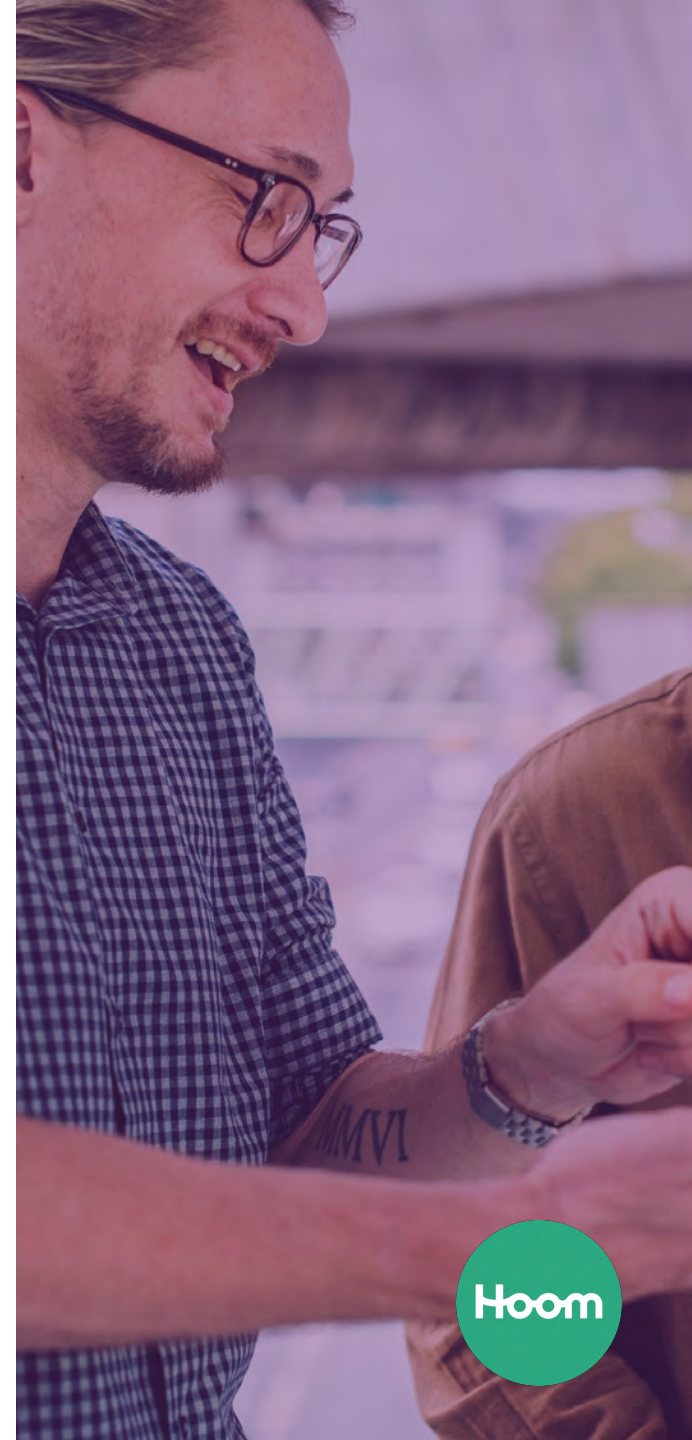

Opbouw van het gesprek

1. De voorbereiding
2. Kennismaking en introductie
3. Situatie en wensen (inclusief woningtour)
4. Het 'reisadvies'
5. Bespreken van het reisadvies
6. Afspraken en vervolgstappen

Hoom

Hoom

Drempels voor de bewoner

- Waarom aarzelt de bewoner?
 - Ziet op tegen het proces van offertes aanvragen en beoordelen
 - Niet rendabel genoeg
 - Ziet op tegen de overlast van een verbouwing
 - Weinig vertrouwen in de bedrijven/materialen

Geef advies en begeleiding, probeer angst weg te nemen met feiten, maar vergeet niet:

"Het is hun huis, hun geld, hun leven!"

Drempels voor de bewoner

"Ik heb het geld niet"

Of ik heb het geld er niet voor over?

Strategieën:

- Wat is wél behapbaar?
- Achterliggende motieven?
- ... stel morgen komt een subsidie beschikbaar?

Beschermingsmechanismes

- **Intellectualiseren:** Eerst zeker weten. Keuze uitstellen
- **Alles al gedaan:** Ophouden als het moeilijk wordt
- **Cynisch/boos:** Wijzen naar anderen
- **"Ik kan toch niks doen":** Eigen invloed miskennen

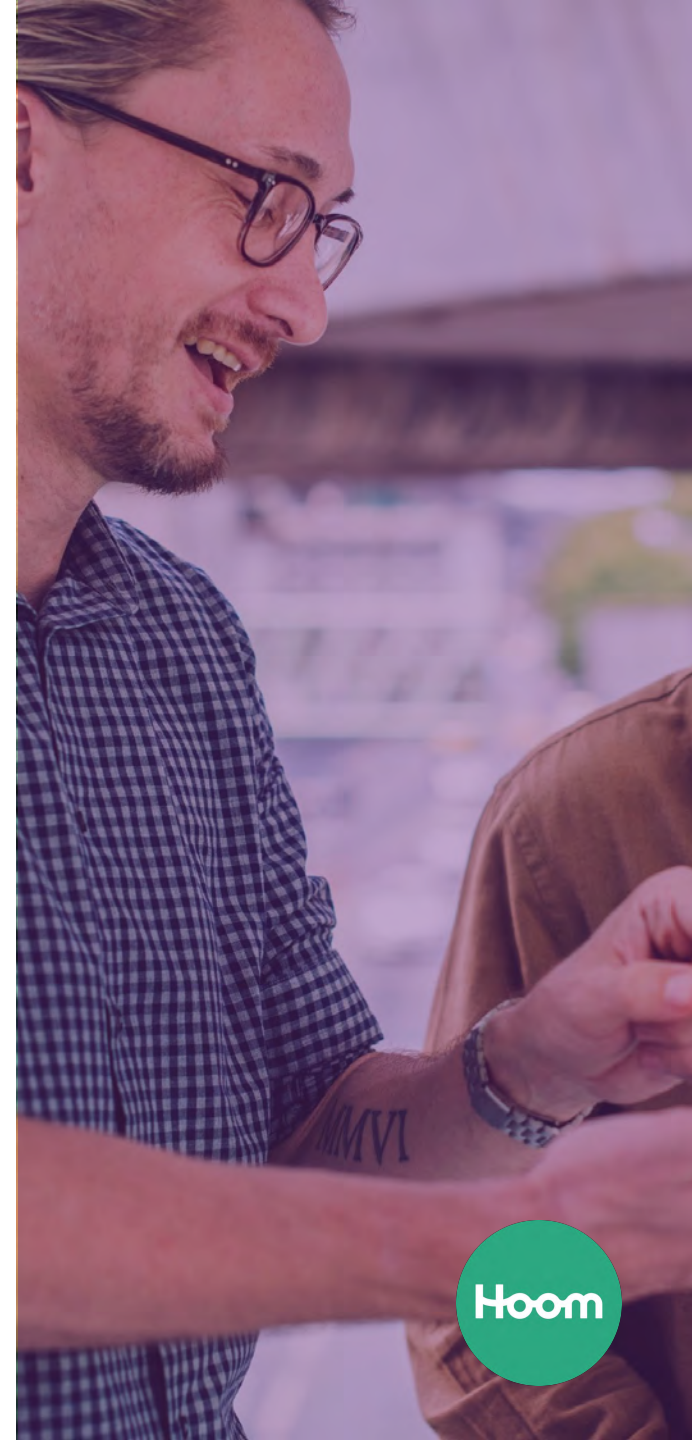
Tips:

- Erkennen | onder woorden brengen: *"Ja, het is duur en oneerlijk"*
- Meegaan met weerstand: Luister naar de bezwaren
- Proces: Tijd geven en een zaadje planten
- Wat krijg je ervoor terug?

Oefening 3: bespreken reisadvies

- › Nieuwe rolverdeling: bewoner, coach en observator
- › Gesprek van 10 minuten over reisadvies
- › Observator maakt aantekeningen
- › Na signaal 10 minuten: observator vraagt eerst hoe beiden het gesprek ervaren hebben
- › Observator geeft daarna feedback: eerst de goede punten, dan de verbeterpunten
- › Coach noteert zijn leerpunten

Opbouw van het gesprek

1. De voorbereiding
2. Kennismaking en introductie
3. Situatie en wensen (inclusief woningtour)
4. Het 'reisadvies'
5. Bespreken van het reisadvies
6. Afspraken en vervolgstappen

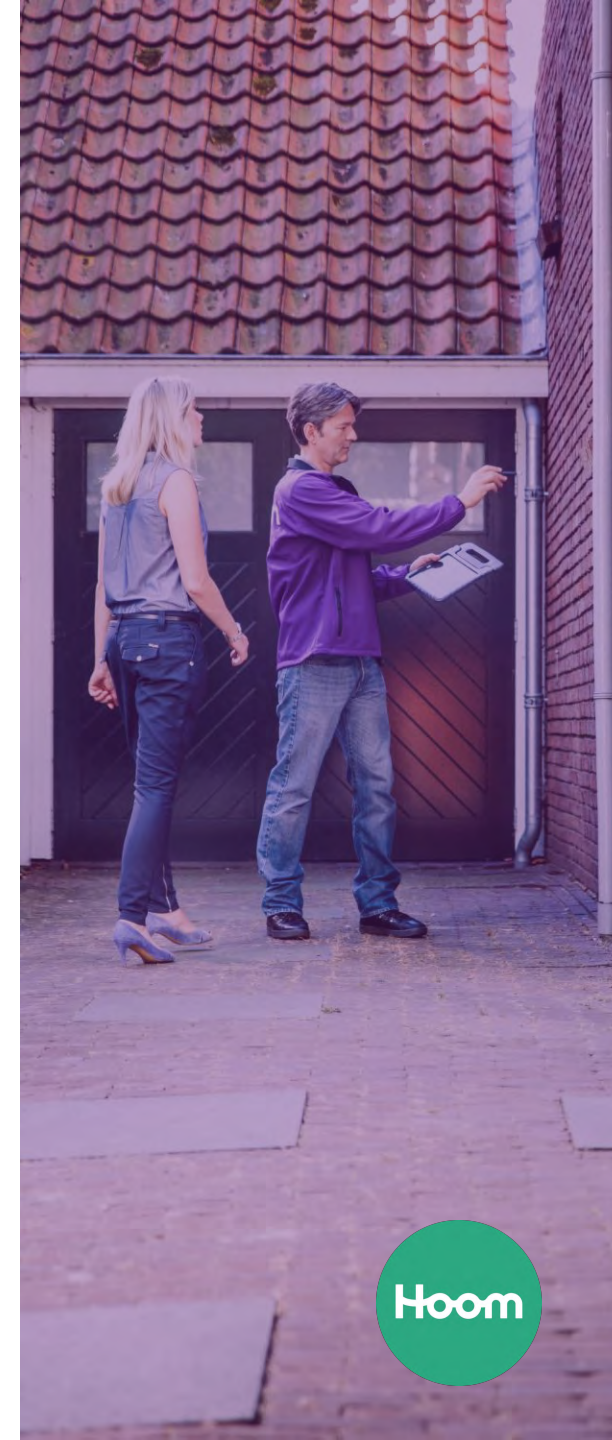
Hoom

Hoom

5. Afspraken en vervolgstappen

- Wat zijn de uitkomsten van het gesprek?
- Zijn er nog vragen van de bewoner?
- Welke vervolgstappen kunnen er genomen worden? (Actieplan)
- Heeft de bewoner hulp nodig bij het nemen van vervolgstappen?
- Herhaal gemaakte afspraken
- Afspraak over toesturen verslag

Energie besparen via gedrag

Hiermee kun je bewoners:

- Bewust maken van invloed gedrag op verbruik
- Inzicht geven in besparingsmogelijkheden
- Helpen om succesvol te besparen

Onderwerpen

- › Over Energiegedrag
- › Gedrag veranderen
- › Startpunt 1: Energieverbruik
- › Startpunt 2: Energieslurpers
- › Startpunt 3: Motieven
- › Het besparingsplan
- › Belemmeringen wegnemen
- › Resultaten meten

Energiegedrag

Kleine maatregelen =
eenmalig

Bijvoorbeeld het
installeren van een
water sparende
douchekop

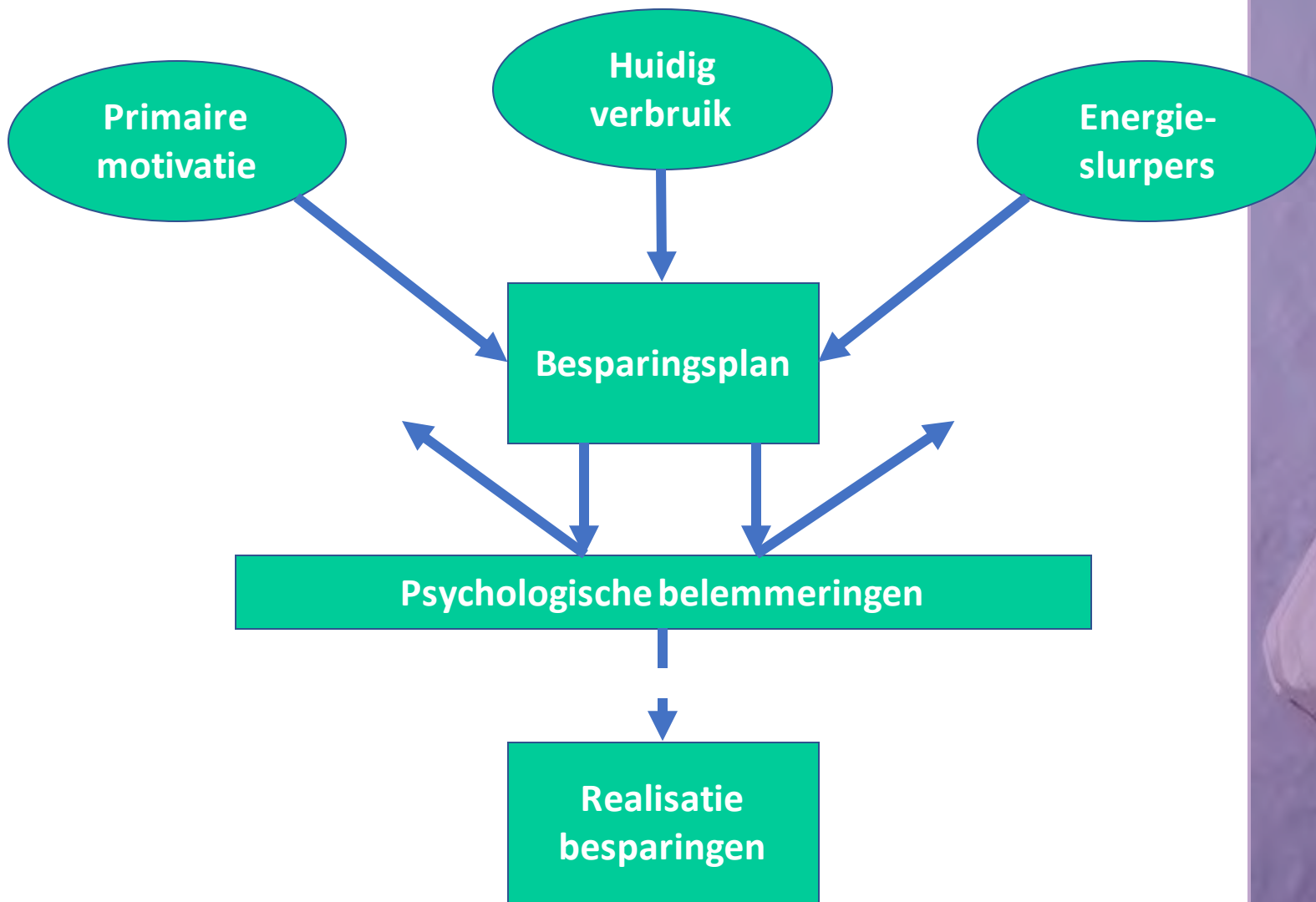
Nieuwe gewoontes =
terugkerend

Bijvoorbeeld korter
douchen

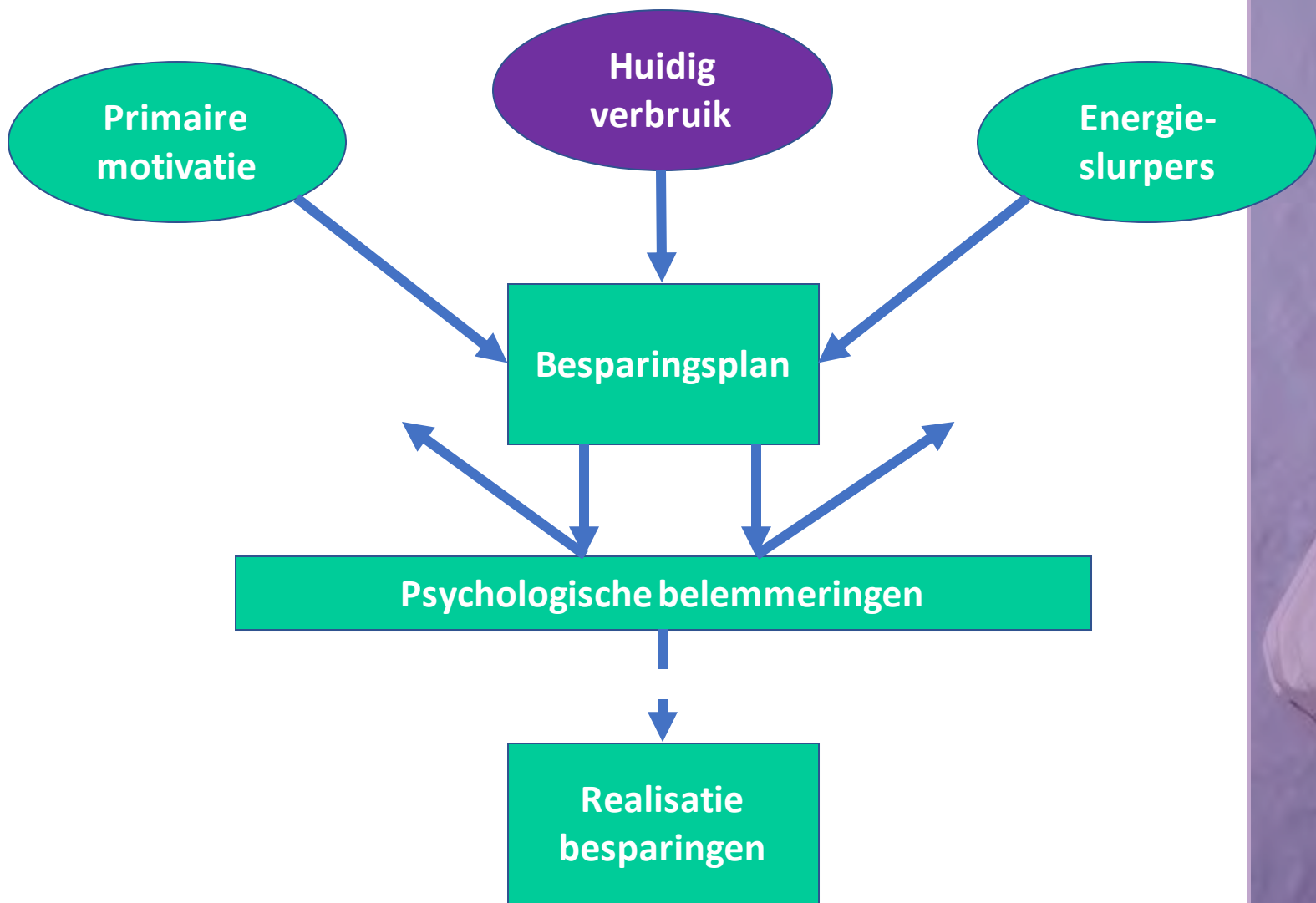

Hoom

Gedrag veranderen

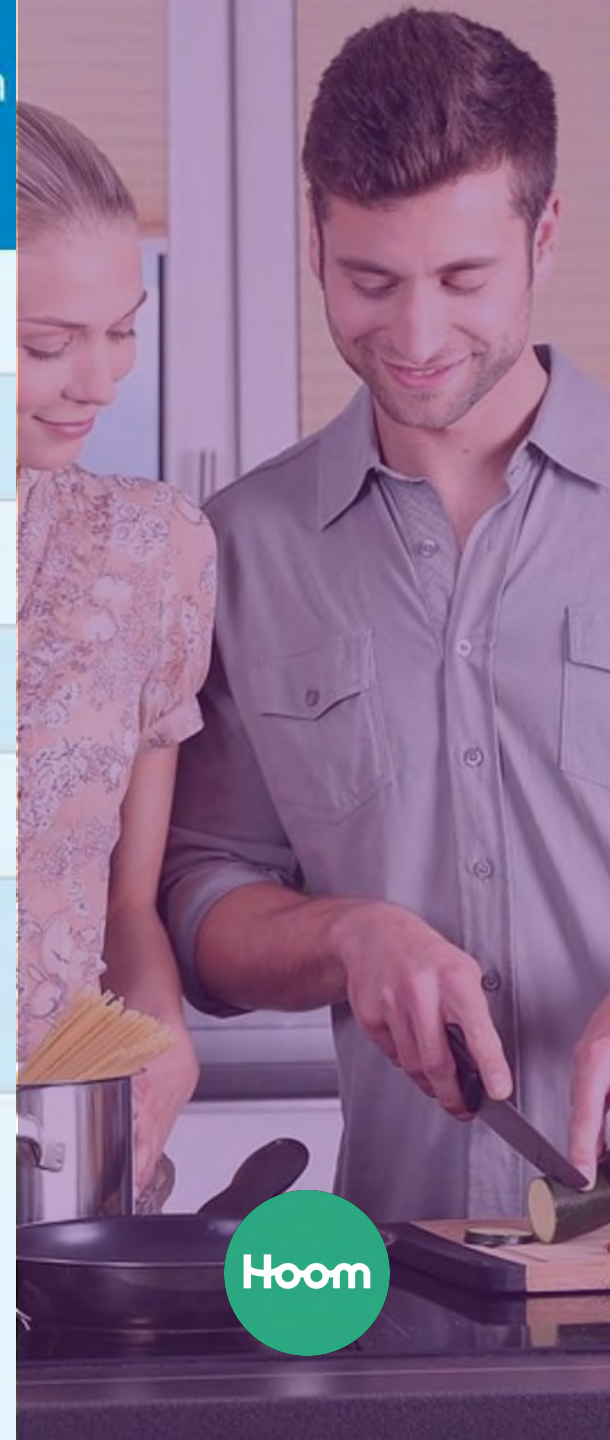
Gedrag veranderen

Woningtype	Gemiddeld verbruik per jaar	Kosten per maand bij cv in €*
Flat	1000 m ³	76
Tussenwoning	1.350 m ³	95
Hoekwoning	1.580 m ³	108
2 onder 1 kap	1.800 m ³	121
Vrijstaand	2.410 m ³	155
Gemiddeld alle woningen	1.470 m ³	102

Bron: Milieu Centraal en RVO (berekening Nibud, 2018)

**Bij een gemiddeld gastarief voor 2018 van 66,93 eurocent per m³ en gemiddeld vastrecht van € 20,20 per maand (incl. 21% BTW). Afgeronde bedragen.*

Aantal personen in huishouden	Gemiddeld gebruik per jaar	Kosten per maand in € *
1	1.925 kWh	28
2	3.005 kWh	47
3	3.605 kWh	57
4	4.155 kWh	67
5	4.375 kWh	71
6	4.385 kWh	71
Gemiddeld per huishouden	2.990 kWh	46

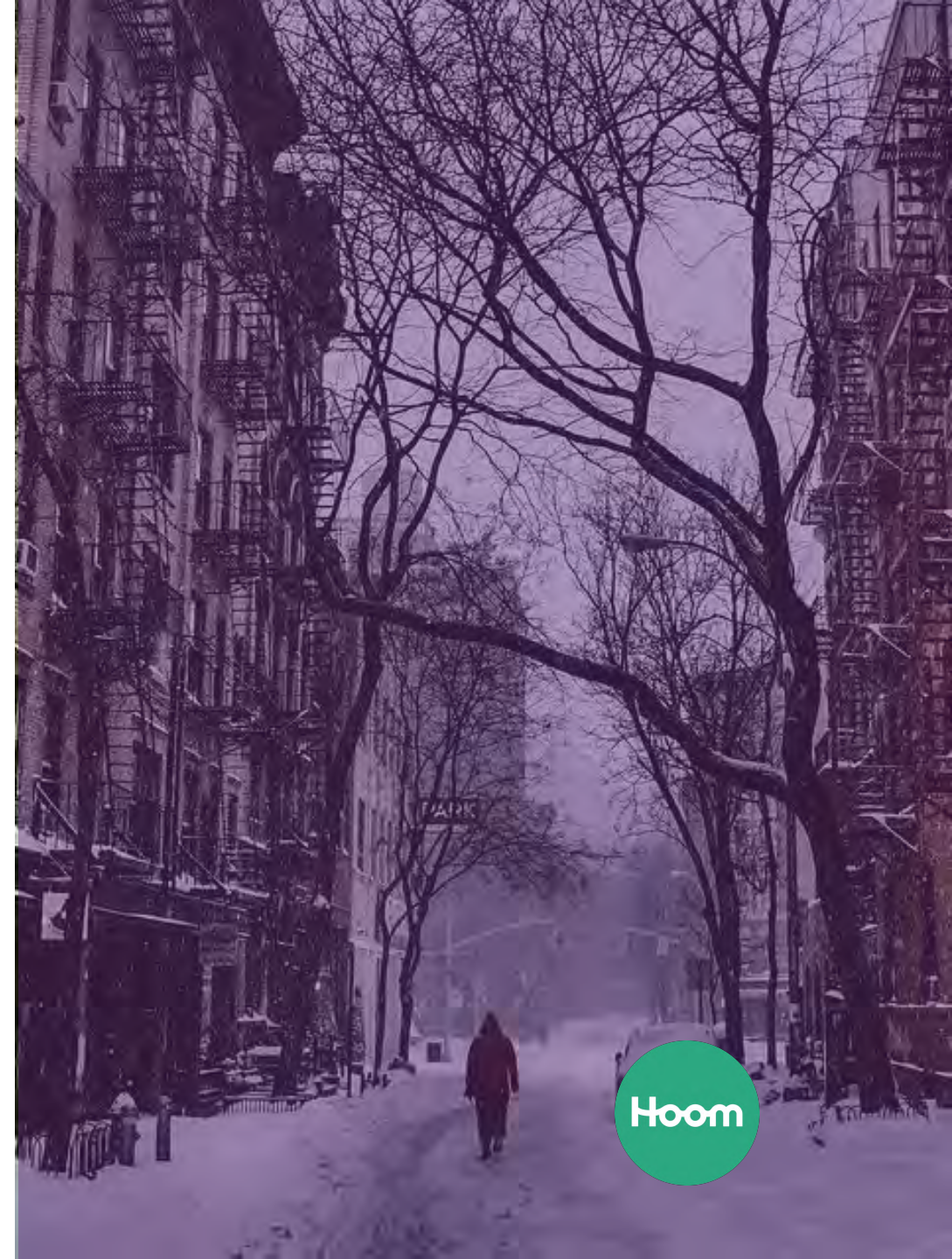
Bron: Milieu Centraal en RVO, berekening Nibud 2018

** Bij een gemiddeld elektriciteitsstarief voor 2018 van 21,10 eurocent per kWh en vaste kosten van € 24,88 per maand (incl. 21% BTW). Inclusief de jaarlijkse belastingteruggave van € 373,33 (2018). Afgeronde bedragen.*

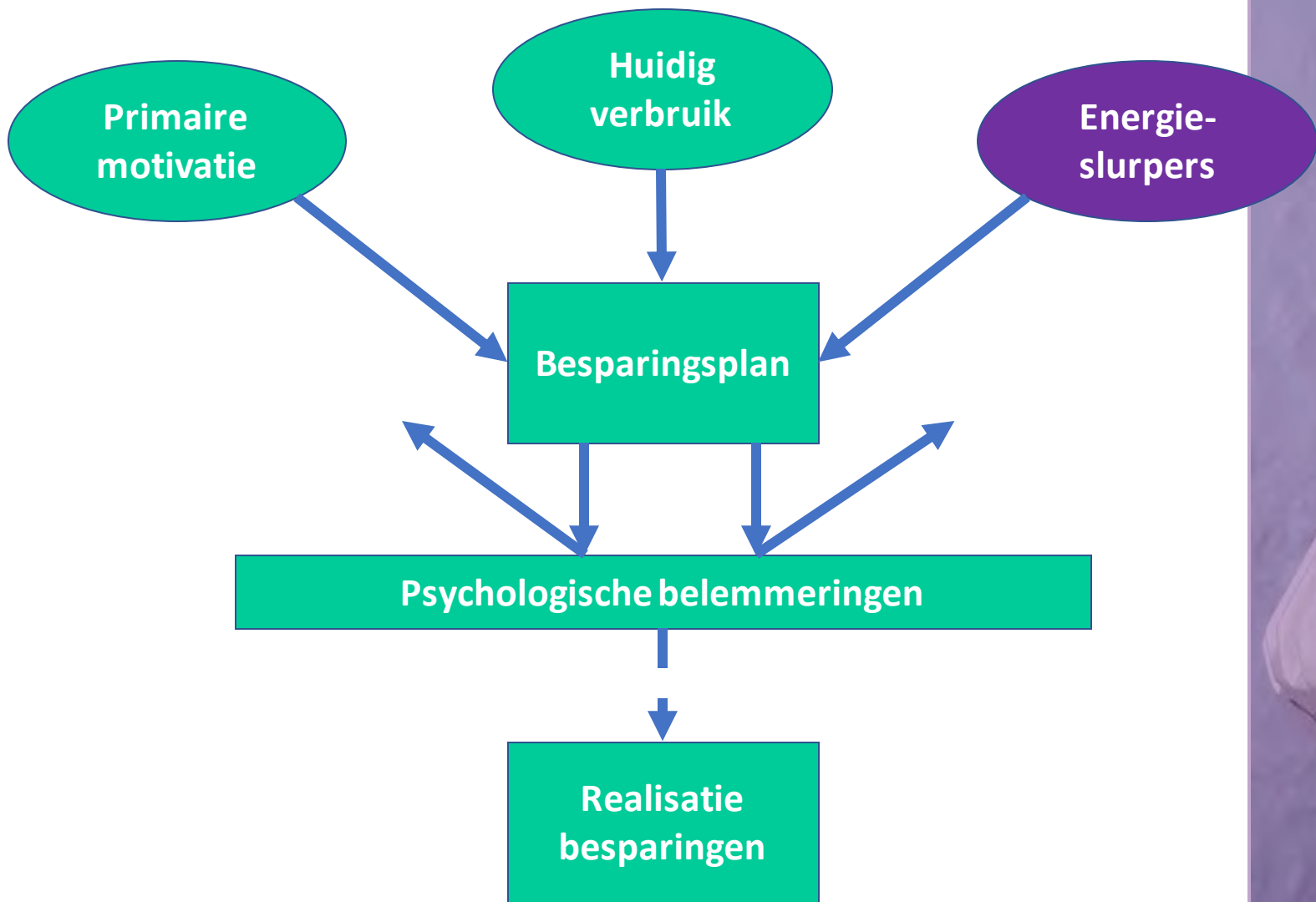
Wat zorgt voor afwijkingen van het gemiddelde?

- Warme of koude winters (daarom vergelijken met andere huishoudens)
- Veel of weinig thuis
- Aantal leden van het huishouden
- Isolatie van je woning
- Veel of weinig stekkers in huis
- Afscheid van aardgas
- ..

Hoom

Gedrag veranderen

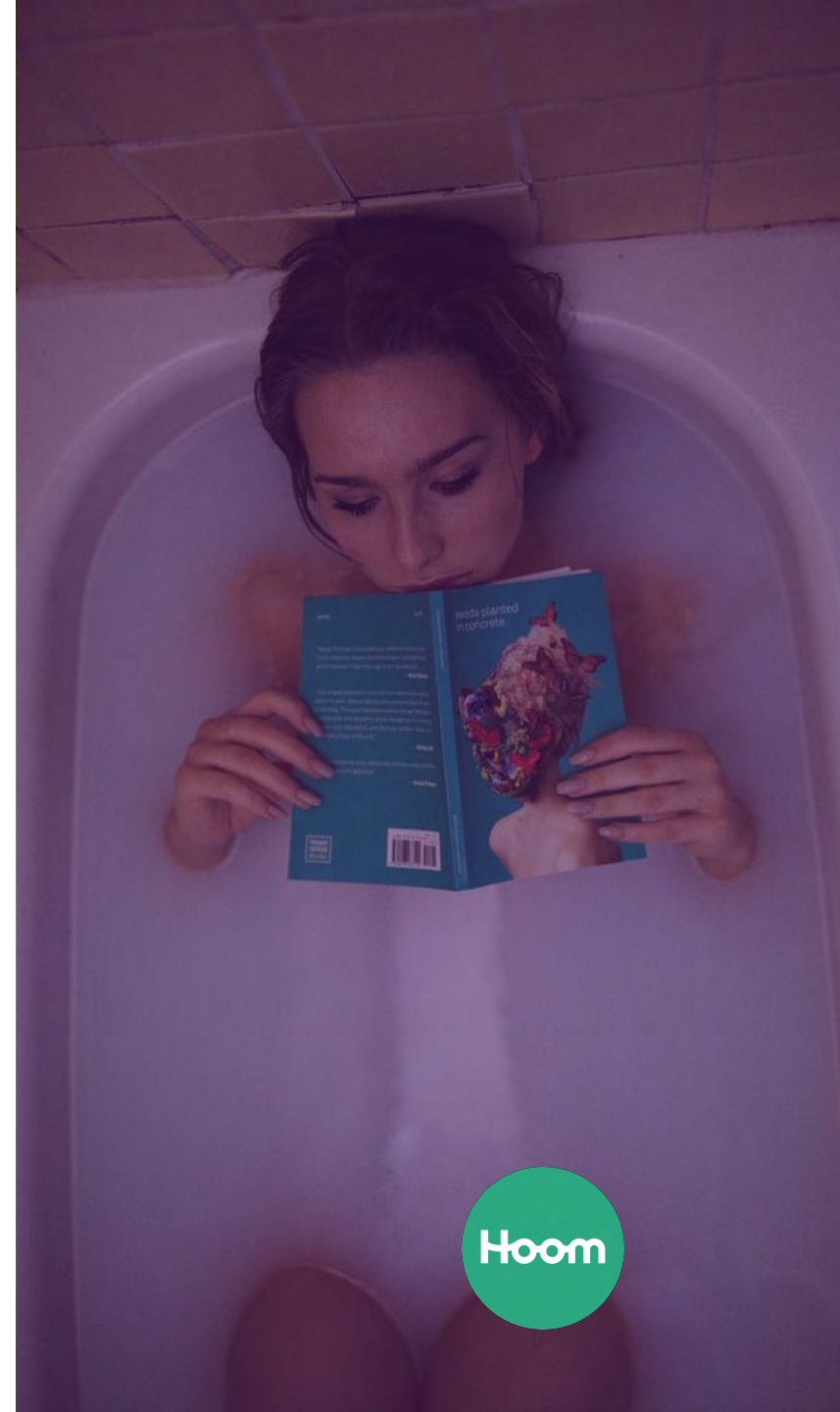
Energieslurpers

Gas

- Thermostaat op 21 graden of hoger
- Geen nachttemperatuur
- Radiatoren aan in ruimtes waar je niet bent
- Slechte ventilatie
- Gordijnen voor de radiator
- Lang douchen of vaak in bad

Elektriciteit

- Gloei- en halogeenlampen
- Wasdroger
- Sluipverbruik
- Oude koelkast/vriezer/(af)wasmachine
- 2^e koelkast in de schuur
- Verkeerde temperaturen
- Te weinig of geen onderhoud

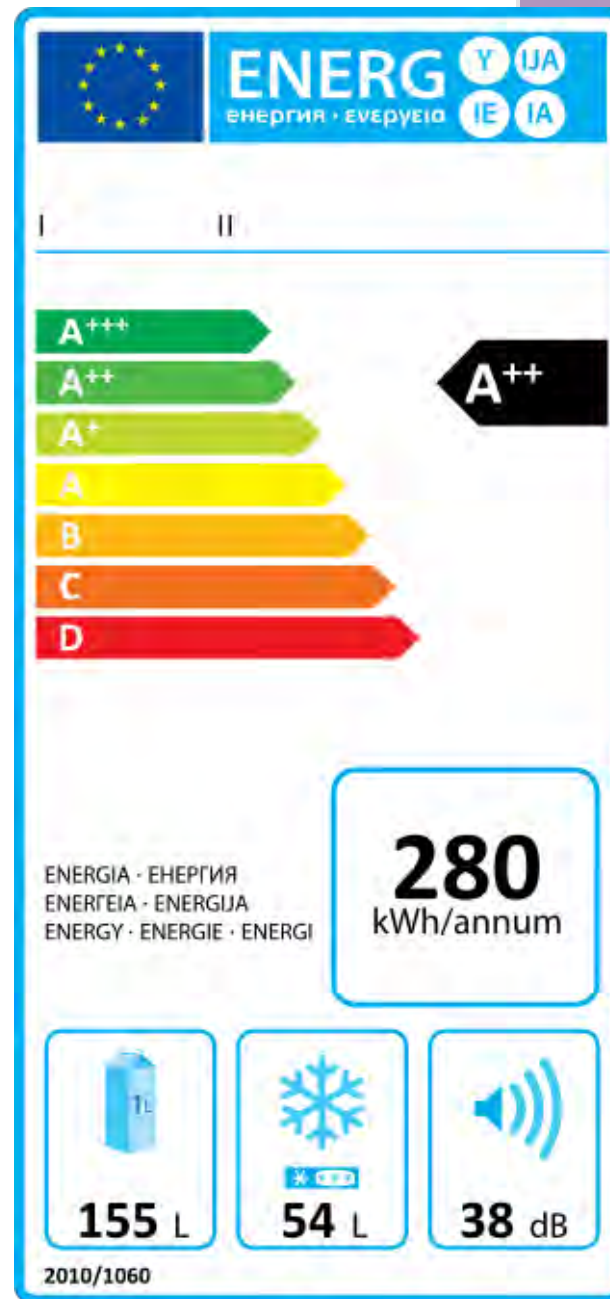
Hoom

	Beste label	Minimum label
Koelkast en vriezer	A+++	A+
Wasmachine	A+++	A+
Vaatwasser	A+++	A+
Wasdroger	A+++	B

Peiling: Milieu Centraal (november 2015)

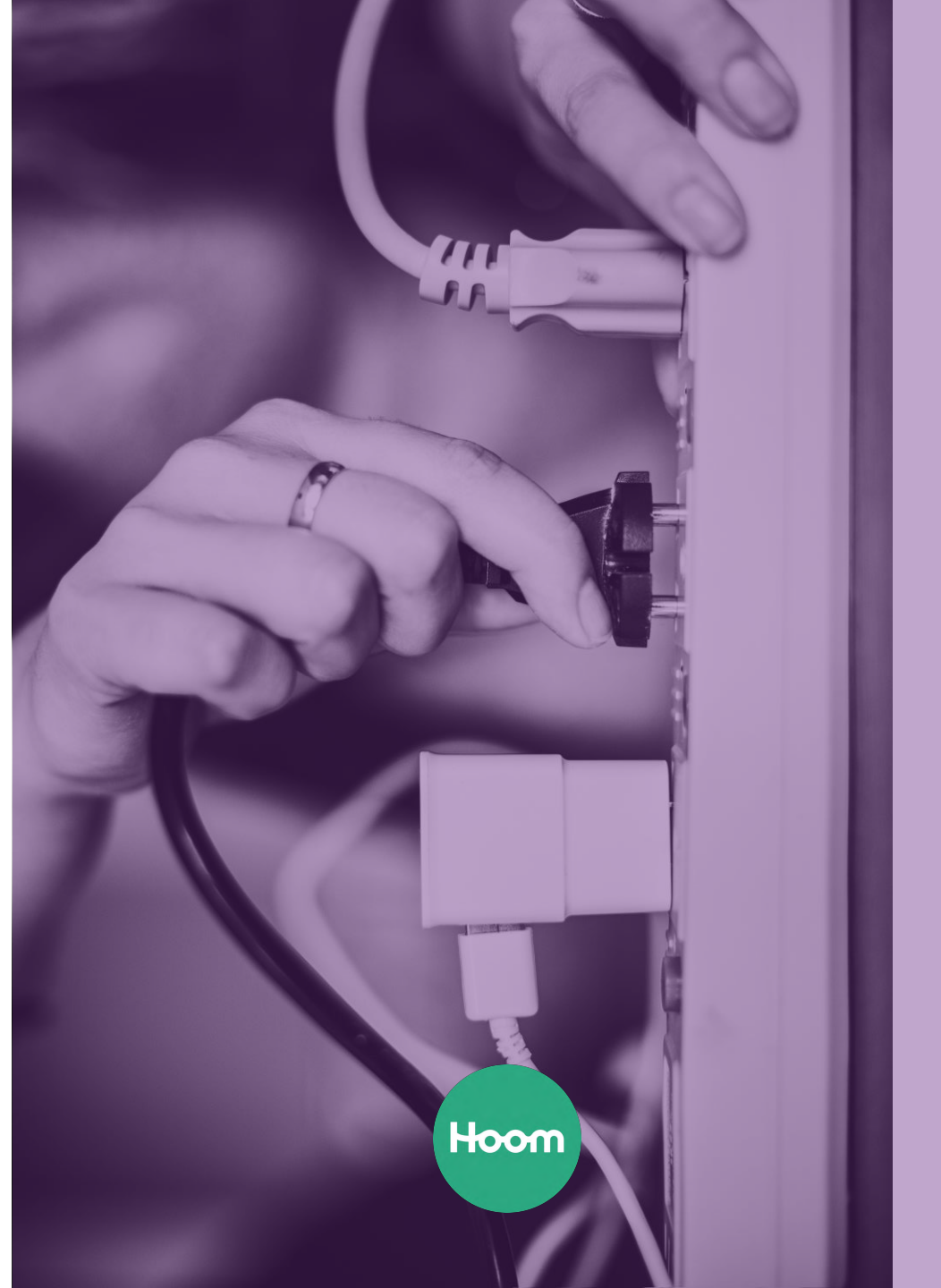

Tip:
Laat bewoner zien hoe
hij de terugverdientijd
van een nieuwe koelkast
kan berekenen

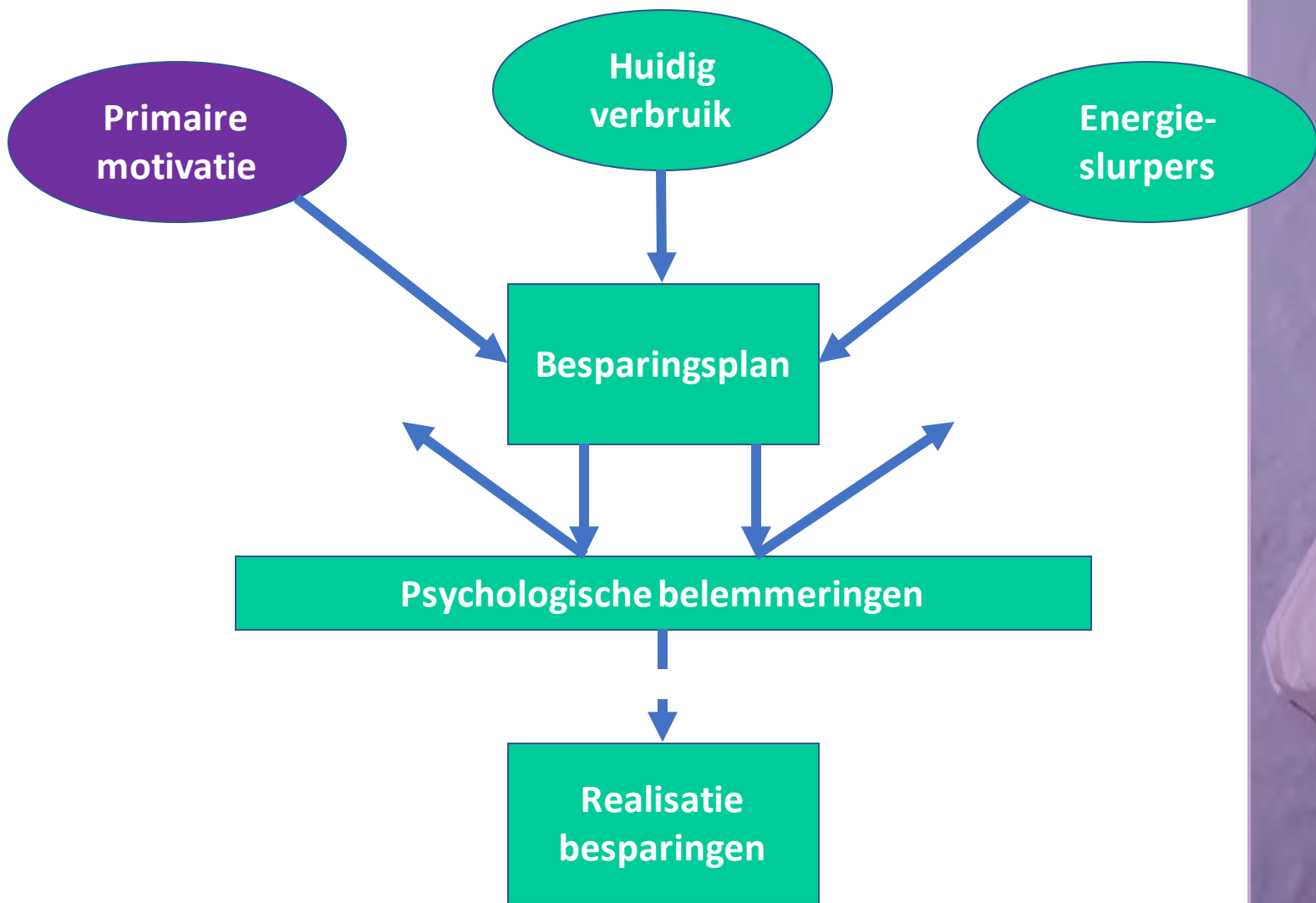

Hoom

Energieverbruiksmeter

Gedrag veranderen

Motivatie bewoners

- › Comfortverbetering
- › Verlagen maandlasten
- › Goed rendement op investering
- › Iets voor het milieu doen

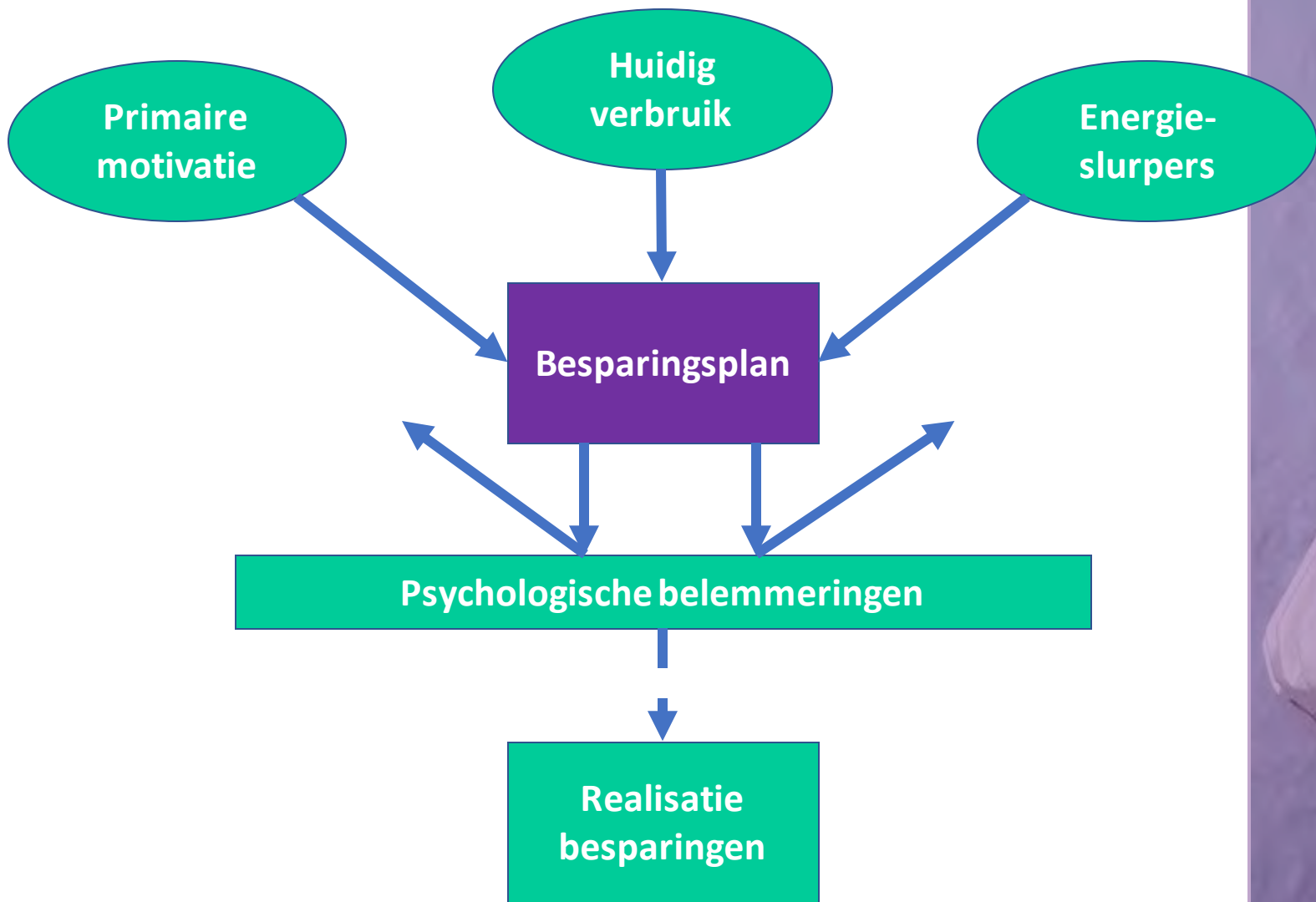
Waar staat bewoner voor open

Motivatie	Staat open voor:
Comfort-verbetering	Alles wat leidt tot een beter binnenklimaat en een groter gebruiksgemak
Verlagen maandlasten	Aanpakken van de grote energieslurpers, zonder (al te grote) investeringen
Goed rendement op investering	Vervangen oude apparatuur, isolatiemaatregelen
Iets voor het milieu doen	Het hele pakket, want alle kleine beetjes helpen

Hoom

Gedrag veranderen

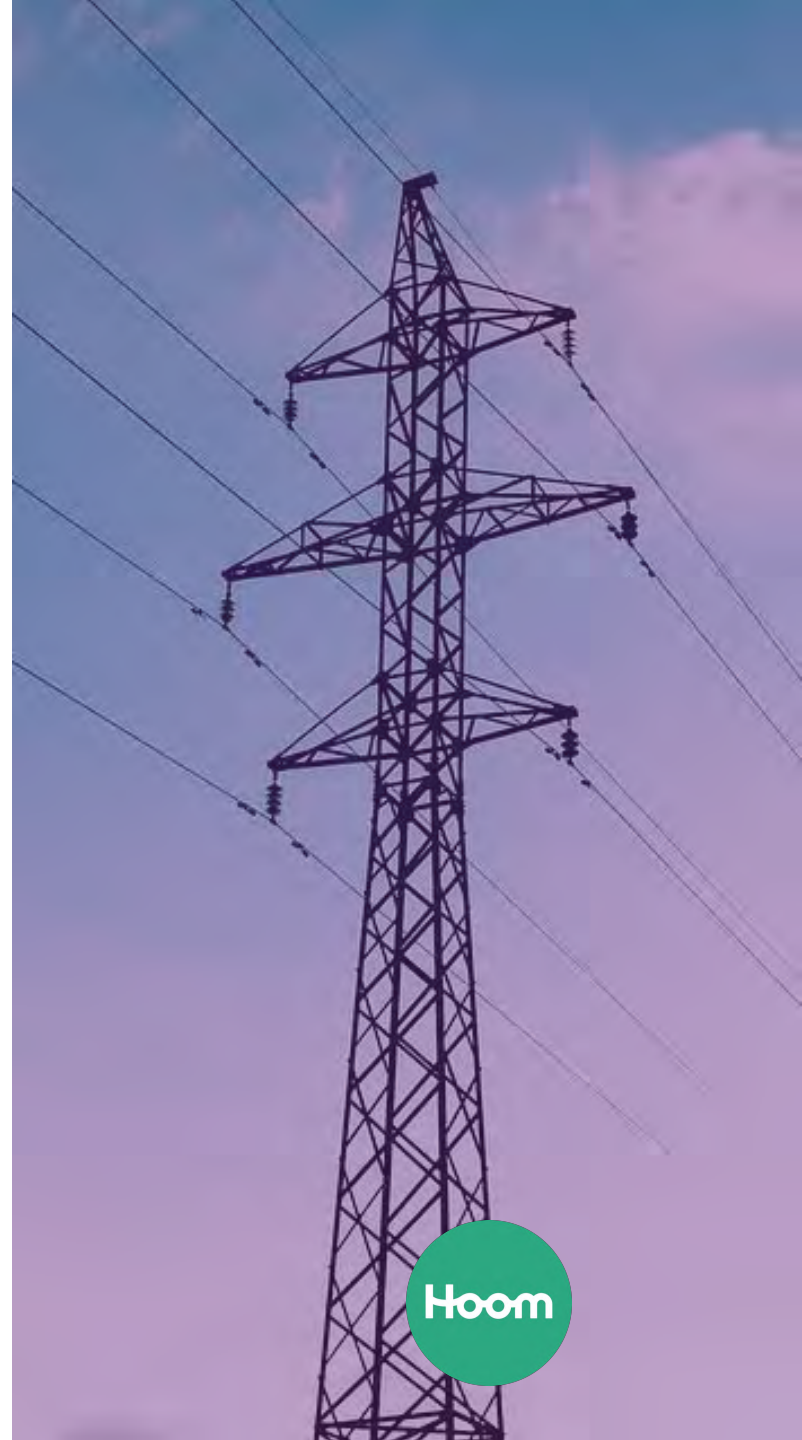
Besparingsplan

Besparings- kans	Kleine maatregel	Nieuwe gewoonte	Verwachte opbrengst per jaar
TOTAAL			

Keuze energieleverancier

- Overstappen levert volgens consumentenbond gemiddeld 250 euro per jaar op
- Loont vooral de moeite als je al lang bij dezelfde leverancier zit
- Onafhankelijke prijsvergelijkers:
 - [Consumentenbond](#)
 - [Kieskeurig.nl](#)
 - [Energievergelijken.nl](#) van Tros Radar
- Wise: [Groene Energievergelijker](#)

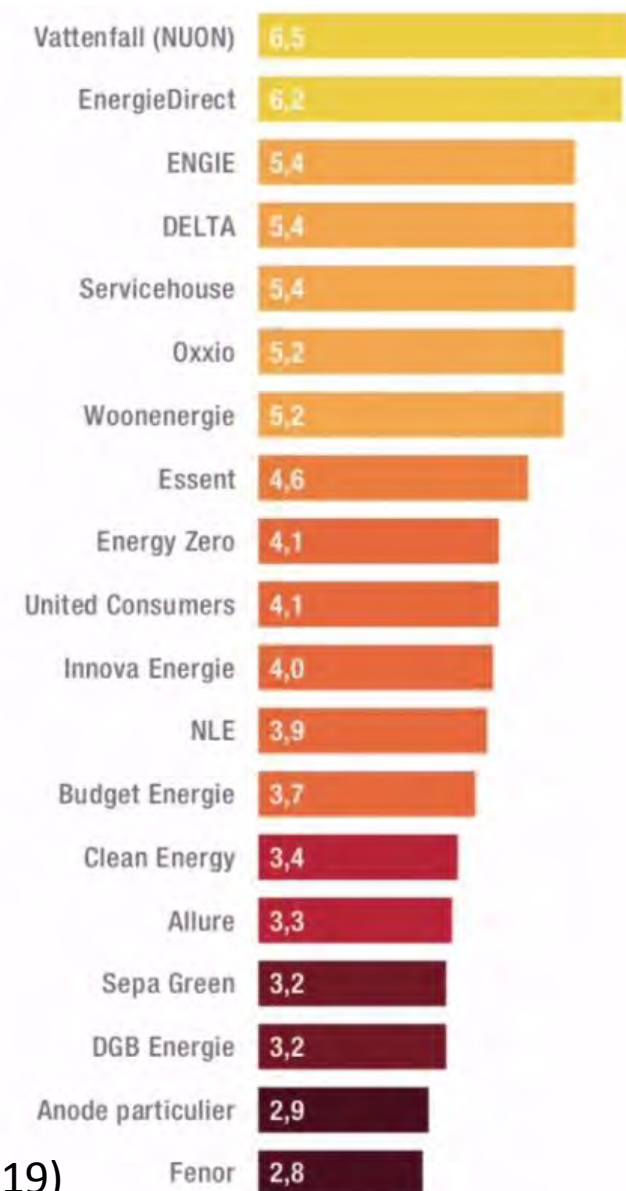
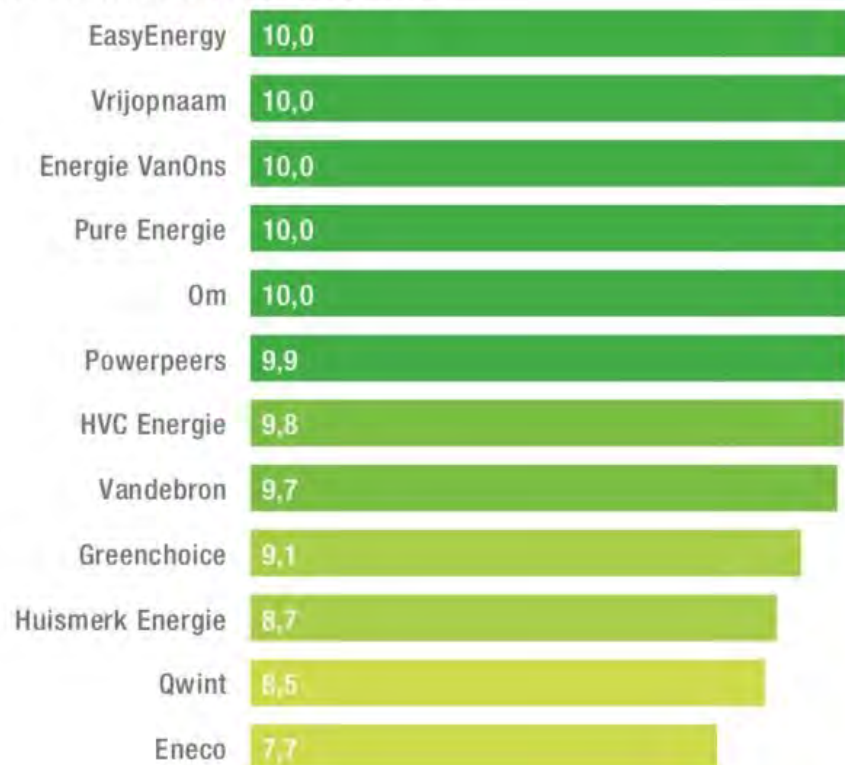

Duurzaamheid stroomleveranciers

RANKING VOOR DE CONSUMENTENMARKT

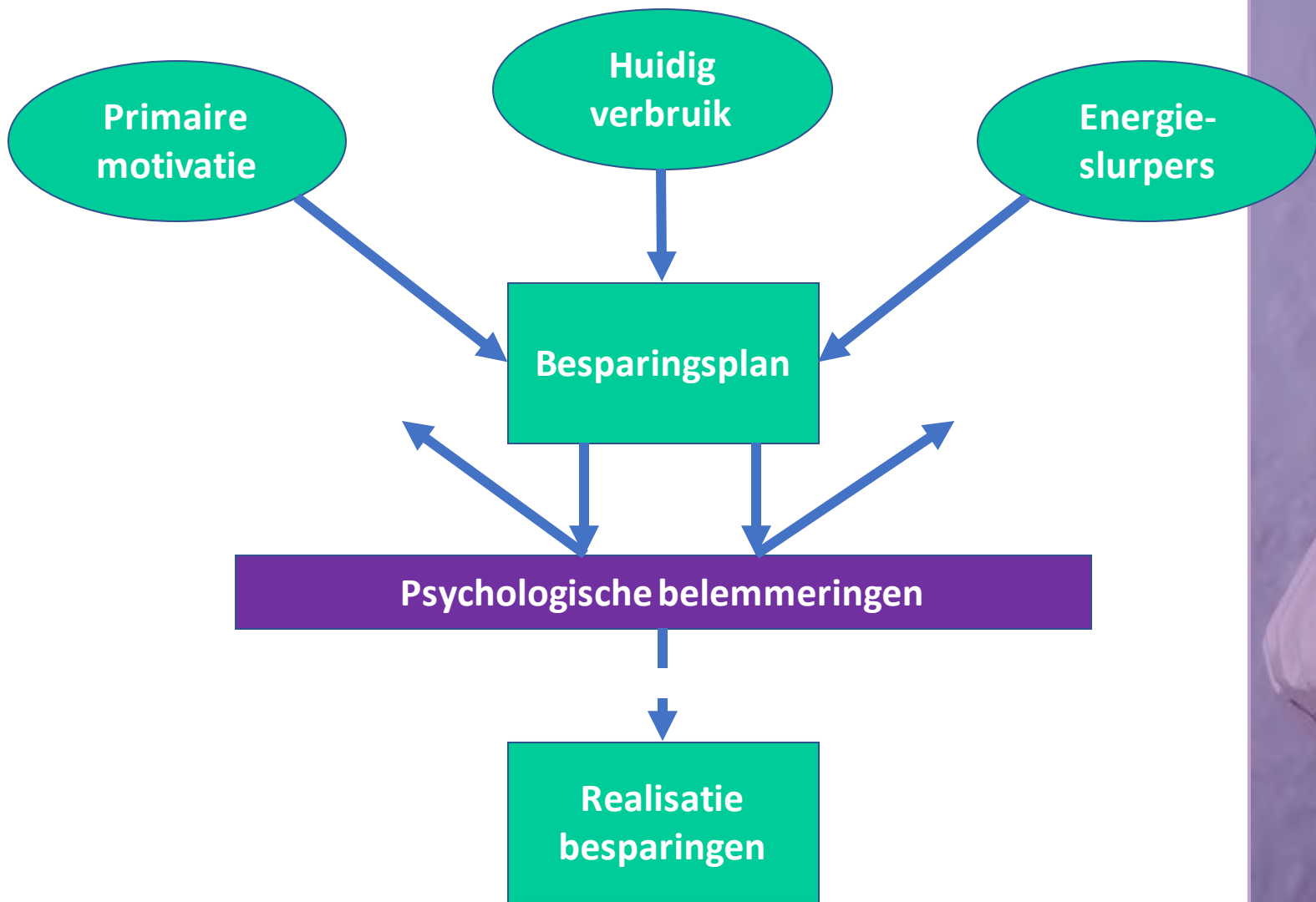
Het onderzoek leidt tot de volgende ranking voor de consumentenmarkt:

LEVERANCIERS CONSUMENTENMARKT RAPPORTCIJFER

Bron: [Wise](#), Natuur & Milieu, Consumentenbond en Greenpeace (2019)

Gedrag veranderen

Psychologische belemmeringen

Motivatatie

Werkgeheugen

Automatische
piloot

Schaamte

Motivatie

- › Verschillen in motivatie gezinsleden
- › Concurrentie van andere doelen
- › Geen resultaat zien
- › Verwarrende informatie

Onderhandelen

De juiste beloning

Vertel iedereen
dat je meedoet

Zorg voor inzicht

Betrouwbare
bronnen

Hoom

Werkgeheugen

- › Volle gezinsagenda
- › Duizenden prikkels per dag

Eén verandering
tegelijkertijd

Vast moment in de
agenda

Hoom

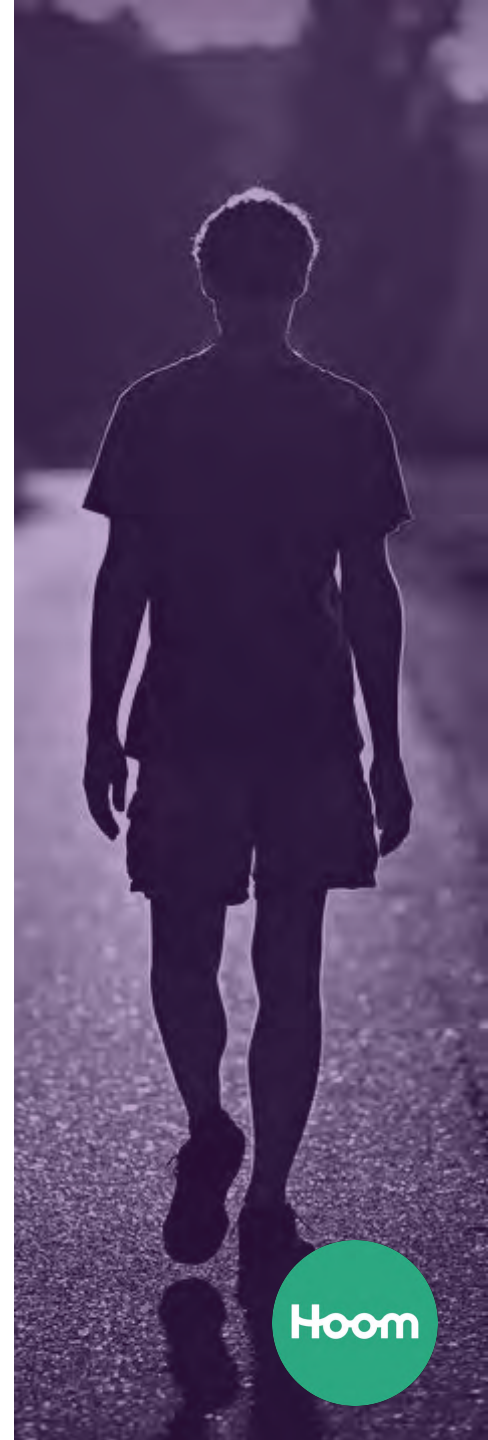
Automatische piloot

- › 99% van ons gedrag is automatisch
- › Nieuw gedrag kost soms weken

Geheugensteuntje

**Van nieuwe
gewoonte naar
kleine maatregel**

Schaamte

Terug naar de
motivatie

- › Minder belangrijk in huiselijke kring
- › Grote persoonlijke verschillen

Zoek je helden

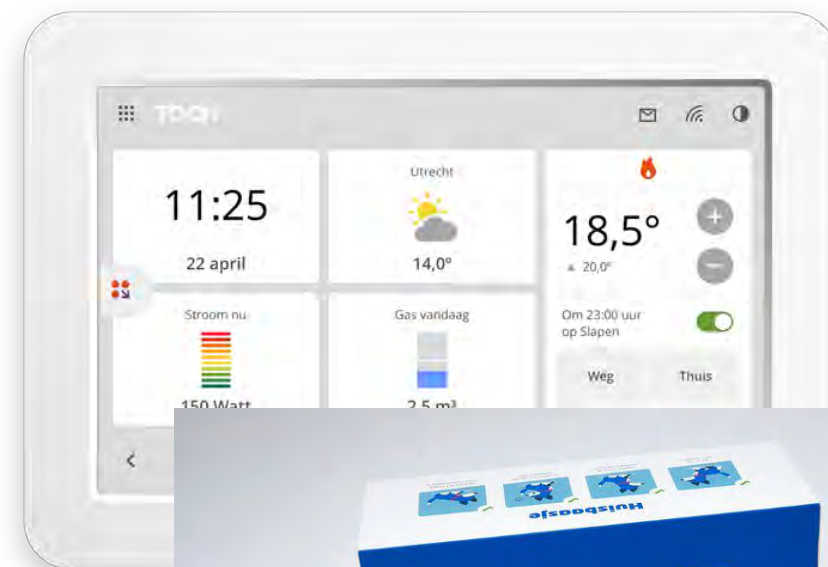
Onderwerpen

- › Over Energiegedrag
- › Gedrag veranderen
- › Startpunt 1: Energieverbruik
- › Startpunt 2: Energieslurpers
- › Startpunt 3: Motieven
- › Het besparingsplan
- › Belemmeringen wegnemen
- ➔ › Resultaten meten

Energieverbruiksmanagers

- Keuze uit minimaal 44 producten:
zie www.energieverbruiksmanagers.nl
- Keuze afhankelijk van:
 - Soort meter (analoog, digitaal, slim)
 - Gas én stroom of één van beide
 - Wel of geen zonnepanelen
 - Inzicht in real-time gebruik?
 - App of apart apparaat?
 - Verbruik losse apparaten meten?
 - Leverancier-gebonden of niet?
 - Prijs

Slimmemeterportal.nl

- + Gratis
 - + Geen apparaatje nodig
 - + Gegevens bekijken via computer
(telefoon/tablet: + 1,50 euro pm)
 - + Leverancier-onafhankelijk
 - + Vijf sterren in 640 reviews
-
- Geen real-time informatie
 - Alleen voor slimme meters

Mindergas.nl

- + Gratis
- + Geen apparaatje nodig
- + Werkt met graaddagen:
geeft beste inzicht in effect van maatregelen
- + Leverancier-onafhankelijk
- + Voor 6,99 per jaar automatisch inlezen
meterstanden slimme meter
- Alleen voor gas

Vragen?

